

**EUROPOS SAJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2010 m. kovo 3 d.
(OR. en)**

5731/10

**CO EUR-PREP 2
JAI 81
POLGEN 8**

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: Stokholmo programa – Atvira ir saugi Europa piliečių labui ir saugumui

TURINYS

1.	Piliečių Europos kūrimas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.....	7
1.1.	Politiniai prioritetai	9
1.2.	Priemonės.....	12
1.2.1.	Abipusis pasitikėjimas	12
1.2.2.	Įgyvendinimas.....	13
1.2.3.	Teisės aktai	13
1.2.4.	Didesnis suderinamumas	14
1.2.5.	Įvertinimas	15
1.2.6.	Mokymas	16
1.2.7.	Informavimas	19
1.2.8.	Dialogas su pilietine visuomene	19
1.2.9.	Finansavimas	19
1.2.10.	Veiksmų planas.....	21
1.2.11.	Stokholmo programos peržiūra.....	21

2.	Piliečių teisių propagavimas: teisių Europa.....	22
2.1.	Pagrindinėmis teisėmis pagrįsta Europa.....	22
2.2.	Visapusiškas naudojimas laisvo judėjimo teise	25
2.3.	Gyvenimas drauge erdvėje, kurioje gerbiama įvairovė ir užtikrinama pažeidžiamiausių asmenų apsauga.....	27
2.3.1.	Rasizmas ir ksenofobija.....	27
2.3.2.	Vaiko teisės.....	28
2.3.3.	Pažeidžiamos grupės.....	29
2.3.4.	Nusikaltimų aukos, įskaitant terorizmo aukas	30
2.4.	Asmens teisės baudžiamuosiuose procesuose	31
2.5.	Piliečių teisių apsauga informacinėje visuomenėje	32
2.6.	Dalyvavimas demokratiškame Sąjungos gyvenime	34
2.7.	Teisė į apsaugą už ES ribų.....	36
3.	Palengvinti piliečių gyvenimą: teisės ir teisingumo Europa.....	36
3.1.	Tolesnis abipusio pripažinimo principo įgyvendinimas	38
3.1.1.	Baudžiamoji teisė.....	38
3.1.2.	Civilinė teisė	42

3.2.	Tarpusavio pasitikėjimo didinimas	43
3.2.1.	Mokymas	44
3.2.2.	Tinklų plėtojimas	44
3.2.3.	Vertinimas.....	45
3.2.4.	Priemonių tobulinimas	45
3.2.5.	Įgyvendinimas.....	45
3.2.6.	Sulaikymas.....	47
3.3.	Bendrų būtinausių taisyklių parengimas.....	47
3.3.1.	Baudžiamoji teisė.....	48
3.3.2.	Civilinė teisė	50
3.4.	Europos teisminės erdvės teikiama nauda piliečiams	51
3.4.1.	Geresnių galimybių kreiptis į teismą sudarymas	51
3.4.2.	Parama ekonominei veiklai.....	54
3.5.	Sąjungos tarptautinio vaidmens teisės srityje stiprinimas	56
3.5.1.	Civilinė teisė	56
3.5.2.	Baudžiamoji teisė.....	57

4.	Saugi Europa.....	59
4.1.	Vidaus saugumo strategija.....	59
4.2.	Darbo priemonių atnaujinimas.....	62
4.2.1.	Bendros kultūros kūrimas.....	62
4.2.2.	Informacijos srauto valdymas.....	62
4.2.3.	Būtinų technologinių priemonių sutelkimas.....	65
4.3.	Veiksminga politika.....	68
4.3.1.	Veiksmingesnis europinis bendradarbiavimas teisėsaugos srityje.....	68
4.3.2.	Veiksmingesnė nusikalstamumo prevencija.....	71
4.3.3.	Statistika.....	72
4.4.	Apsauga nuo sunkių nusikaltimų ir organizuoto nusikalstamumo.....	73
4.4.1.	Kova su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu.....	73
4.4.2.	Prekyba žmonėmis.....	74
4.4.3.	Seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija.....	77
4.4.4.	Elektroniniai nusikaltimai.....	79

4.4.5.	Ekonominiai nusikaltimai ir korupcija	81
4.4.6.	Narkotikai	83
4.5.	Terorizmas	84
4.6.	Visapusiškas ir veiksmingas Sąjungos nelaimių valdymas: Sąjungos gebėjimų užkirsti kelią įvairioms nelaimėms, joms pasirengti ir į jas reaguoti stiprinimas.....	88
5.	Galimybė atvykti į Europą globalizuotame pasaulyje	91
5.1.	Integruotas išorės sienų valdymas	91
5.2.	Vizų politika	96
6.	Europa už atsakomybę, solidarumą ir partnerystę migracijos ir prieglobsčio srityje.	97
6.1.	Dinamiška ir visapusiška migracijos politika	100
6.1.1.	Visuotinio požiūrio į migraciją stiprinimas, plėtojimas ir įgyvendinimas.....	100
6.1.2.	Migracija ir vystymasis.....	102
6.1.3.	Suderinta ir nacionalinės darbo rinkos poreikius atitinkanti politika	104
6.1.4.	Aktyvi politika, skirta migrantams ir jų teisėms.....	105
6.1.5.	Integravimas.....	106

6.1.6.	Veiksminga kovos su nelegalia imigracija politika	108
6.1.7.	Nelydimi nepilnamečiai	112
6.2.	Prieglobstis. Bendra apsaugos ir solidarumo erdvė	113
6.2.1.	Bendra apsaugos erdvė	113
6.2.2	Valstybių narių dalijimasis atsakomybe ir solidarumas	115
6.2.2.	Prieglobsčio klausimo išorės aspektas	117
7.	Europa globalizuotame pasaulyje: laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės aspektas	119
7.1.	Sustiprintas išorės aspektas.....	120
7.2.	Žmogaus teisės.....	122
7.3.	Naujomis priemonėmis toliau įgyvendinami teminiai prioritetai	123
7.4.	Susitarimai su trečiosiomis šalimis	125
7.5.	Geografiniai prioritetai ir tarptautinės organizacijos	126
7.6.	Tarptautinės organizacijos ir europinių bei tarptautinių standartų propagavimas	132
	SANTRUMPŲ SĄRAŠAS.....	134

1. PILIEČIŲ EUROPOS KŪRIMAS LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖJE

Reaguodama į vieną svarbiausių į Sąjungą susibūrusių valstybių tautų susirūpinimą, Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtina laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės sukūrimą laikanti prioritetu.

Šioje srityje, remiantis Tamperės ir Hagos programų įgyvendinimo rezultatais, padaryta nemaža pažanga. Šengeno erdvėje panaikinta vidaus sienų kontrolė, o Sąjungos išorės sienos dabar valdomos žymiai darniau. Plėtojant visuotinį požiūrį į migraciją, Sąjungos migracijos politikos išorės santykių aspektas sutelktas į dialogą ir partnerystes su trečiosiomis šalimis bei yra grindžiamas abipusiais interesais. Imtasi svarbių veiksmų siekiant sukurti Europos prieglobsčio sistemą. Europinės agentūros, pavyzdžiui, Europolas, Eurojustas, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra ir FRONTEX, savo atitinkamose veiklos srityse pasiekė brandą veiklos požiūriu. Bendradarbiavimas civilinių bylų srityje palengvina kasdienę piliečių veiklą, o bendradarbiavimas teisėsaugos srityje užtikrina didesnę saugumą.

Nepaisant šių ir kitų svarbių pasiekimų laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, Europa vis dar susiduria su problemomis. Šios problemos turi būti sprendžiamos nuosekliai. Todėl reikia toliau siekti didesnio įvairių politikos sričių suderinamumo. Be to, reikėtų intensyviau bendradarbiauti su šalimis partnerėmis.

Todėl metas parengti naują darbotvarkę, kad Sąjunga ir jos valstybės narės galėtų remtis šiais pasiekimais ir būtų pasirengusios spręsti būsimas problemas. Šiuo tikslu Europos Vadovų Taryba patvirtino šią naują daugiametę programą 2010–2014 m. laikotarpiui, kuri bus vadinama Stokholmo programa.

Europos Vadovų Taryba palankiai vertina tai, kad įsigaliojus Lisabonos sutarčiai¹, Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams teks daug svarbesnis vaidmuo. Pagal ES sutarties 11 straipsnį piliečiai bei atstovaujamosios asociacijos turės daugiau galimybių išdėstyti savo nuomones dėl visų Sąjungos veiklos sričių ir viešai jomis keistis. Tai dar padidins Sąjungos atvirumą ir demokratiškumą, visų jos gyventojų labui.

Sutartis palengvina šioje programoje iškeltų tikslų siekimo procesą tiek Sąjungos institucijoms, tiek valstybėms narėms. Įtvirtinta Komisijos teisė rengti iniciatyvas, taip pat ne mažesnės kaip septynių valstybių narių grupės teisė teikti teisės aktų pasiūlymus. Patobulintas teisėkūros procesas, kadangi daugelyje sričių bus taikoma bendro sprendimo procedūra, tokiu būdu užtikrinant visapusišką Europos Parlamento dalyvavimą. Teisėkūros procese svarbesnį vaidmenį atliks ir nacionaliniai parlamentai. Taip pat padidinus Teisingumo Teismo įgaliojimus, Sutartimi bus pagerintas Europos gebėjimas visapusiškai įgyvendinti politiką šioje srityje bei bus užtikrintas interpretavimo nuoseklumas.

¹ Taip ši Sutartis paprastai vadinama. Sąjunga sukurta dvejomis sutartimis: Europos Sąjungos sutartimi (ES sutartis) ir Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV). Kad programos tekstas būtų paprastesnis, kartais bus vartojami pavadinimai „Lisabonos sutartis“ arba „Sutartis“.

Sąjungos institucijos turėtų panaudoti visas Lisabonos sutartimi suteiktas galimybes stiprinti Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę Sąjungos piliečių labui.

Ši programa – teisėkūros ir veiklos planavimo, susijusio su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, strateginės gairės pagal SESV 68 straipsnį.

1.1. Politiniai prioritetai

Europos Vadovų Taryba mano, kad ateinančių kelerių metų prioritetas – sutelkti dėmesį į piliečių interesus ir poreikius. Uždavinys – užtikrinti, kad būtų gerbiamos pagrindinės asmens teisės ir laisvės bei integralumas, tuo pačiu garantuojant saugumą Europoje. Itin svarbu, kad tiek teisėsaugos priemonėmis, tiek priemonėmis, skirtomis asmens teisėms, teisinei valstybei ir tarptautinėms apsaugos taisyklėms apsaugoti, būtų siekiama tų pačių tikslų ir jos vienos kitas stiprintų.

Visais būsimais veiksmais daugiausia dėmesio turėtų būti skirta Sąjungos piliečiui ir į kitiems asmenims, už kuriuos yra atsakinga Sąjunga. Ateityje Sąjunga turėtų dirbti siekdama šių pagrindinių prioritetų:

Pilietybės ir pagrindinių teisių propagavimas. Europos pilietybė turi tapti realybe. Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė visų pirma privalo būti viena bendra erdvė, kurioje saugomos pagrindinės teisės ir laisvės. Turi būti tęsiama Šengeno erdvės plėtra. Pagarba žmogui ir žmogiškajam orumui bei kitoms į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją įtrauktoms teisėms yra pagrindinės vertybės. Pavyzdžiui, naudojimasis šiomis teisėmis ir laisvėmis, ypač piliečių privatumas, privalo būti užtikrinami ir už nacionalinių teritorijų ribų, ypač užtikrinant asmens duomenų apsaugą. Privalu atsižvelgti į specialius pažeidžiamų žmonių poreikius. Sąjungos piliečiai ir kiti asmenys turi galėti visapusiškai naudotis savo teisėmis ir netgi, atitinkamais atvejais, už Sąjungos ribų.

Teisės ir teisingumo Europa. Sukurta Europos teisingumo erdvė privalo būti konsoliduojama, siekiant pašalinti dabartinę fragmentaciją. Pirmenybę reikėtų skirti mechanizmams, kurie palengvina naudojimąsi teise kreiptis į teismą, kad žmonės galėtų naudotis savo teisėmis visoje Sąjungoje. Taip pat reikėtų pagerinti viešųjų teisės specialistų mokymą ir bendradarbiavimą, ir mobilizuoti išteklius, siekiant pašalinti teisės sprendimų pripažinimo kitose valstybėse narėse kliūtis.

Europa, kuri teikia apsaugą. Turėtų būti parengta vidaus saugumo strategija, siekiant toliau gerinti saugumą Sąjungoje ir tokiu būdu apsaugoti Sąjungos piliečių gyvybes, užtikrinti piliečių saugumą bei kovoti su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu ir kitomis grėsmėmis. Šia strategija turėtų būti siekiama stiprinti bendradarbiavimą teisėsaugos, sienų valdymo, civilinės saugos, nelaimių padarinių valdymo srityse, taip pat teisminį bendradarbiavimą baudžiamosios teisės srityje, kad Europa taptų saugesnė. Be to, Sąjunga savo veiklą turi grįsti valstybių narių solidarumu ir visapusiškai taikyti SESV 222 straipsnį.

Galimybė atvykti į Europą globalizuotame pasaulyje. Reikia užtikrinti veiksmingesnes ir efektyvesnes galimybes atvykti į Europą verslininkams, turistams, studentams, mokslininkams, darbininkams, asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir kitiems asmenims, turintiems teisėtų interesų atvykti į Sąjungos teritoriją. Tačiau Sąjunga ir jos valstybės narės taip pat turi garantuoti savo piliečių saugumą. Šiuos tikslus padėtų įgyvendinti integruotas sienų valdymas ir vizų politika.

Europa už atsakomybę, solidarumą ir partnerystę migracijos ir prieglobsčio srityje. Vienas iš svarbiausių Sąjungos politinių tikslų tebėra parengti progresyvią ir išsamią Sąjungos migracijos politiką, grindžiamą solidarumu ir atsakomybe. Reikia imtis veiksmingai įgyvendinti visas reikiamas teises priemones ir visapusiškai naudotis atitinkamų šioje srityje veikiančių agentūrų ir biurų (tarnybų) veikla. Gerai valdoma migracija gali būti naudinga visiems suinteresuotiesiems subjektams. Europos imigracijos ir prieglobsčio paktas yra aiškus tolesnio vystymosi šioje srityje pagrindas. Europai reikės lanksčios politikos, kuri galėtų reaguoti į valstybių narių prioritetus ir poreikius bei kuri sudarytų sąlygas migrantams visapusiškai išnaudoti savo potencialą. Tikslas sukurti bendrą prieglobsčio sistemą 2012 m. išlieka, ir žmonėms, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, privalo būti užtikrinta galimybė naudotis teisiškai saugiomis ir veiksmingomis prieglobsčio procedūromis. Be to, siekiant užtikrinti imigracijos ir prieglobsčio sistemų Sąjungoje patikimumą ir tvarumą, būtina vykdyti nelegalios imigracijos prevenciją ir kontrolę bei kovoti su ja, kadangi Sąjunga susiduria su vis didesniais nelegalios migracijos srautais, ką ypač patiria prie ES išorės sienų esančios valstybės narės, įskaitant esančias prie pietinių ES sienų, pagal 2009 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

Europos vaidmuo globalizuotame pasaulyje – išorės aspektas. Sąjungos politikos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje išorės aspekto svarba rodo, jog reikia labiau integruoti šią politiką į Sąjungos bendro pobūdžio politiką. Šis išorės aspektas yra itin svarbus siekiant išspręsti pagrindines problemas, su kuriomis susiduriame, ir užtikrinti daugiau galimybių Sąjungos piliečiams dirbti ir plėtoti verslo veiklą su viso pasaulio šalimis. Šis išorės aspektas yra itin svarbus siekiant sėkmingai įgyvendinti šios programos tikslus, todėl į jį reikėtų ypač atsižvelgti visuose kituose Sąjungos užsienio politikos aspektuose bei visapusiškai su jais suderinti.

1.2. Priemonės

Siekiant, kad nauja daugiametė programa būtų įgyvendinta sėkmingai, svarbios toliau išvardytos priemonės.

1.2.1. Abipusis pasitikėjimas

Abipusis pasitikėjimas tarp valstybių narių įvairių valdžios institucijų ir tarnybų bei sprendžiamąją galią turinčių asmenų yra veiksmingo bendradarbiavimo šioje srityje pagrindas. Todėl vienas iš pagrindinių uždavinių ateityje – užtikrinti pasitikėjimą ir rasti naujų būdų, kaip didinti pasiklovimą skirtingomis valstybių narių teisinėmis sistemomis ir abipusį supratimą.

1.2.2. Įgyvendinimas

Ateinančius kelerius metus daugiau dėmesio reikia skirti visapusiškam ir veiksmingam galiojančių teisės aktų įgyvendinimui, jų vykdymo užtikrinimui ir įvertinimui. Turėtų būti užtikrintas teisės aktų perkėlimas į nacionalinę teisę, prireikus visapusiškai išnaudojant esamas institucines priemones.

Į piliečių ir verslo atstovų poreikius ateityje taip pat turėtų būti reaguojama per trumpesnę laiką. Sąjunga turėtų daugiau dėmesio skirti piliečių bei specialistų poreikių identifikavimui bei tinkamoms priemonėms šiems poreikiams patenkinti. Formuojant veiksmus Sąjungos lygiu, turėtų būti naudojamos valstybių narių ekspertinė patirtimi ir svarstomos įvairios priemonės, be kita ko, su teisės aktų rengimu nesusiję sprendimai, tokie kaip sutarti vadovai, dalijimasis geriausios praktikos pavyzdžiais (*inter alia* kuo daugiau naudojantis Europos teisminiais tinklais) ir tiems poreikiams patenkinti skirti regioniniai projektai, ypač jei jie gali padėti greitai rasti problemos sprendimą.

1.2.3. Teisės aktai

Apskritai naujos iniciatyvos teisėkūros srityje, inicijuojamos Komisijos ar – Sutartyje numatytais atvejais – valstybių narių¹, turėtų būti teikiamos tik patikrinus, ar laikomasi proporcingumo ir subsidarumo principų, taip pat po nuodugnaus pasirengimo, apimančio išankstinius poveikio vertinimus, taip pat nustatant poreikius bei finansines pasekmes ir naudojantis valstybių narių ekspertine patirtimi. Itin svarbu įvertinti naujų teisėkūros iniciatyvų pasekmes keturioms Sutartyje įtvirtintoms laisvėms ir užtikrinti, kad tokios iniciatyvos visiškai atitiktų vidaus rinkos principus.

¹ Kad tekstas būtų paprastesnis, programoje minima tik Komisijos iniciatyvos teisė. Tai nepaneigia galimybės, kad valstybės narės gali imtis iniciatyvų pagal SESV 76 straipsnį.

Europos Vadovų Tarybos manymu, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės teisinis reguliavimas vyksta labai sparčiai, tačiau turi trūkumų, pavyzdžiui, esama dubliavimosi ir šiek tiek trūksta nuoseklumo. Tuo pat metu būtų galima patobulinti teisės aktų kokybę ir kai kurių teisės aktų kalbą.

Tam tikrais atvejais vertėtų svarstyti priimtų teisės aktų horizontaliosios peržiūros galimybę, siekiant pagerinti teisės aktų nuoseklumą ir konsolidavimą. Ypač svarbu teisinis nuoseklumas ir nesudėtingas prieinamumas. Visuose sprendimų priėmimo procedūros etapuose turėtų būti gerinamas geresnio reglamentavimo ir geresnės teisėkūros principų laikymasis. Turėtų būti visapusiškai taikomas Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros¹. Visos Sąjungos institucijos visuose tarpinstitucinės procedūros etapuose turėtų stengtis Sąjungos teisės aktus rengti aiškia ir suprantama kalba.

1.2.4. Didesnis suderinamumas

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos ir Komisijos tobulinti vidinį koordinavimą, kad būtų užtikrintas geresnis laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje atliekamo darbo išorės ir vidaus elementų suderinamumas. Labiau suderinta bei geriau koordinuojama turi būti ir Sąjungos agentūrų (Europolas, Eurojustas, FRONTEX, Europos policijos koledžas (CEPOL), Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (EMCDDA), būsimas Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra) veikla. Taryba turėtų aktyviau vykdyti politinę agentūrų veiklos priežiūrą, pavyzdžiui, rengdama išvadas dėl metinių ataskaitų. Kai kurioms agentūroms taikomos specialios Europos Parlamento vykdomos priežiūros taisyklės.

¹ OL C 321, 2003 12 31, p. 1.

1.2.5. Įvertinimas

Lisabonos sutartyje numatyta, kad galima imtis priemonių tam, kad valstybės narės, bendradarbiaudamos su Komisija, atliktų politikos įgyvendinimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje objektyvų ir nešališką įvertinimą, ypač tam, kad būtų skatinamas visapusiškas abipusio pripažinimo principo taikymas. Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai turi būti supažindinami su vertinimo turiniu ir rezultatais. Europos Vadovų Taryba mano, kad tokie vertinimo mechanizmai turėtų vengti veiklos dubliavimo ir, ilgainiui, apimti visas šios srities politikos kryptis. Taip pat reikalinga veiksminga su tokiais įvertinimais susijusių tolesnių veiksmų sistema.

Reikia įvertinti Sąjungos lygiu priimtų teisinių priemonių veiksmingumą. Įvertinimas taip pat būtinas siekiant nustatyti, ar esama kliūčių deramam Europos teisminės erdvės veikimui. Atliekant įvertinimą daugiausiai dėmesio reikėtų skirti specifinėms problemoms ir todėl – sudaryti palankesnes sąlygas abipusio pripažinimo principo taikymui. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose turėtų būti pirma politinė sritis, kurios įvertinimą reikėtų atlikti. Tačiau po to turės ateiti ir kitų politikos sričių eilė, pavyzdžiui, reikėtų įvertinti, ar atitinkamuose teisės aktuose užtikrinama, kad būtų laikomasi prieglobsčio procedūrų. Įvertinimo procedūros prireikus turėtų būti pritaikytos atitinkamai politikos sričiai.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pagal SESV 70 straipsnį pateikti vieną ar kelis pasiūlymus dėl SESV V antraštinėje dalyje nurodytos vykdomos politikos įvertinimo. Prireikus šis pasiūlymas (ar pasiūlymai) turėtų apimti vertinimo mechanizmą, grindžiamą nusistovėjusia tarpusavio vertinimo sistema. Įvertinimas turėtų būti atliekamas periodiškai, jį turėtų sudaryti veiksminga tolesnių veiksmų sistema, ir jis turėtų padėti geriau susipažinti su nacionalinėmis sistemomis, kad būtų galima nustatyti geriausią praktiką bei įvardyti bendradarbiavimo kliūtis. Specialistai turėtų turėti galimybę aktyviai dalyvauti atliekant vertinimą. Iš esmės svarbiausią vaidmenį vertinimo procese, ypač su juo susijusių tolesnių veiksmų srityje, turėtų atlikti Taryba.

Reikėtų vengti veiklos dubliavimo su kitais vertinimo mechanizmais, tačiau reikėtų siekti sinergijos, ypač su Europos Tarybos atliekamu darbu, ir bendradarbiauti. Sąjunga turėtų aktyviai dalyvauti Europos Tarybos stebėsenos organų veikloje ir turėtų prie jos prisidėti.

1.2.6. Mokymas

Siekiant puoselėti tikrą Europos teisminę ir teisėsaugos kultūrą, būtina intensyviau rengti mokymą Sąjungos temomis, ir užtikrinti, kad jis būtų sistemingai prieinamas visų profesijų, susijusių su laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės įgyvendinimu, atstovams. Juos sudarytų teisėjai, prokurorai, teisminių institucijų darbuotojai, policijos ir muitinių pareigūnai bei sienos apsaugos pareigūnai.

Turėtų būti siekiama, kad galimybę sistemingai naudotis Europos mokymo programomis turėtų visi atitinkami asmenys. Sąjunga ir jos valstybės narės turėtų siekti, kad iki 2015 m. Europos mokymo programoje ar mainų su kita valstybe nare mokymo programoje, kurie jau gali būti dabartinių mokymo programų dalis, būtų sudalyvavę daug specialistų. Šiuo tikslu pirmiausia reikėtų naudoti esamas mokymo įstaigas.

Šiuo klausimu pirmiausia atsakingos yra valstybės narės, tačiau Sąjunga turi užtikrinti paramą bei finansavimą, o taip pat turėti savo mechanizmus nacionalinei veiklai šioje srityje papildyti. Europos Vadovų Taryba mano, kad ES ir tarptautinio bendradarbiavimo aspektai turėtų būti įtraukti į nacionalines mokymo programas. Teisėjų, prokurorų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymui svarbus teismo nepriklausomumo išsaugojimo aspektas, tačiau tuo pačiu dažnai su Europos teisės aktais dirbantiems specialistams reikėtų akcentuoti europinį aspektą. Teisėsaugos ir sienos apsaugos pareigūnų mokymo srityje vienas svarbiausių vaidmenų turėtų tekti CEPOL ir FRONTEX, siekiant užtikrinti mokymo europinę tematiką. Sienos apsaugos pareigūnų ir muitinės pareigūnų mokymas yra itin svarbus, siekiant puoselėti bendrą požiūrį į integruotą sienų valdymą. Siekiant stiprinti Europos mokymo programas, reikėtų ieškoti sprendimų europiniu lygiu. Taip pat būtina plėtoti e. mokymosi programas bei bendrą mokymo medžiagą, siekiant rengti mokymą specialistams Europos mechanizmų tema.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pasiūlyti veiksmų planą, kad būtų galima sistemingai iš esmės didinti Europos mokymo schemų ir mainų programų lygį Sąjungoje. Šiame plane turėtų būti pasiūlyta, kaip užtikrinti, kad trečdalis visų policijos darbuotojų, dalyvaujančių Europos policijos bendradarbiavime, ir pusė teisėjų, prokurorų ir teisminių institucijų darbuotojų, dalyvaujančių Europos teisminiame bendradarbiavime, taip pat pusė kitų Europos bendradarbiavime dalyvaujančių specialistų dalyvautų Europos mokymo programose;
- išanalizuoti, kaip reikėtų apibrėžti Europos mokymo programą, ir veiksmų plane pasiūlyti, kaip išplėtoti šią idėją, siekiant suteikti jai europinį aspektą;
- parengti specialias, ERASMUS tipo mainų programas, kuriose dalyvautų valstybės, kurios nėra ES narės, visų pirma šalys kandidatės ir šalys, su kuriomis ES yra sudariusi partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus;
- užtikrinti, kad sprendimas dėl dalyvavimo bendruose kursuose, pratybose ir mainų programose būtų priimamas atsižvelgiant į užduotis ir nepriklausomai nuo tam tikrame sektoriuje taikomų kriterijų.

1.2.7. Informavimas

Pasiekimai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje yra apskritai itin svarbūs piliečiams, verslui ir specialistams. Todėl Europos Vadovų Taryba ragina visas Sąjungos institucijas, ypač Komisiją, taip pat valstybes nares, apsvaistyti, kokiais būdais būtų galima geriau informuoti piliečius ir specialistus apie konkrečius laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje vykdomos politikos rezultatus. Ji prašo Komisijos parengti strategiją, kaip geriausiai paaiškinti piliečiams, kokią naudą jiems gali duoti naujos priemonės bei teisinės sistemos, pavyzdžiui, tam panaudojant e. teisingumo projektą ir e. teisingumo portalą.

1.2.8. Dialogas su pilietine visuomene

Europos Vadovų Taryba ragina Sąjungos institucijas pagal savo kompetenciją vykdyti atvirą, skaidrą ir reguliarą dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietine visuomene. Komisija turėtų įdiegti specialius mechanizmus, tokius kaip, pavyzdžiui, Europos teisingumo forumas, dialogui aktyvinti tose srityse, kuriose tokie mechanizmai būtų naudingi.

1.2.9. Finansavimas

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad Stokholmo programa turėtų būti finansuojama pagal dabartinės finansinės programos kategorijas ir didžiausias ribas. Daugelis programoje numatytų priemonių ir veiksmų gali būti įgyvendinami veiksmingiau naudojant esamas priemones ir fondus.

Europos Vadovų Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad dabartinė finansinė perspektyva baigia galioti 2013 m. pabaigoje. Ji pabrėžia ketinanti užtikrinti, kad kitoje perspektyvoje atsispindėtų Stokholmo programos tikslai. Tačiau ši programa neturi įtakos deryboms dėl kitos finansinės perspektyvos.

Europos Vadovų Taryba taip pat mano, kad paraiškų pagal finansines programas teikimo procedūros turėtų, atsižvelgiant į valstybių narių patirtį, būti skaidrios, lanksčios, nuoseklios ir nesudėtingos bei geriau prieinamos administravimo institucijoms, pripažintiems partneriams ir specialistams, šiuo tikslu aktyviai platinant aiškias gaires, pasitelkiant partnerių identifikavimo mechanizmą ir rengiant tinkamas programas. Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos išnagrinėti šiam tikslui pasiekti tinkamas priemones.

Rengiant būsimą finansinę perspektyvą, reikėtų išnagrinėti, kaip būtų galima geriausiai parengti finansines priemones siekiant užtikrinti tinkamą paramą už Sąjungos ribų vykdomiems veiklos projektams, kuriais didinamas Sąjungos saugumas, ypač kovos su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu srityje. Reikėtų nuodugniai apsvarstyti, kaip ir kokiais būdais paspartinti Sąjungos reagavimą į įvykius šioje srityje, kurių atžvilgiu būtinas skubus atsakas, finansinės paramos atžvilgiu ir kaip teikti techninę pagalbą visuotiniam tarptautinių konvencijų, pavyzdžiui, susijusių su terorizmu, įgyvendinimui.

1.2.10. Veiksmų planas

Atsižvelgdama į Stokholmo programą, Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos per 2010 m. pirmąjį pusmetį skubiai pateikti veiksmų planą, kurį turės priimti Taryba. Šiame veiksmų plane Stokholmo programos tikslai ir prioritetai bus paversti konkrečiais veiksmais, ir bus pateiktas aiškus patvirtinimo ir įgyvendinimo kalendorinis planas. Jame taip pat turėtų būti pateiktas pasiūlymas dėl teisinių priemonių pakeitimo pagal naują teisinį pagrindą kalendorinio plano.

1.2.11. Stokholmo programos peržiūra

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos iki 2012 m. birželio mėn. pateikti Stokholmo programos įgyvendinimo laikotarpio vidurio apžvalgą. Reikėtų kuo greičiau paskelbti trijų pirmininkausiančių valstybių narių programas ir Komisijos programas dėl teisės aktų, kad nacionaliniai parlamentai galėtų iš anksto susipažinti su pasiūlymais.

2. PILIEČIŲ TEISIŲ PROPAGAVIMAS: TEISIŲ EUROPA

2.1. Pagrindinėmis teisėmis pagrįsta Europa

Sąjunga yra grindžiama bendromis vertybėmis ir pagarba pagrindinėms teisėms. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, itin svarbu, kad Sąjunga greitai prisijungtų prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos. Tai sustiprins Sąjungos, taip pat jos institucijų, įsipareigojimą užtikrinti, kad visose jos veiklos srityse būtų aktyviai propaguojamos pagrindinės teisės ir laisvės. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika ir Europos žmogaus teisių teismo praktika galės toliau vystytis darniai – tai sustiprins suvienodintos Europos pagrindinių ir žmogaus teisių sistemos, pagrįstos Europos žmogaus teisių konvencija ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įteisintomis teisėmis, sukūrimą.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- Komisijos skubos tvarka pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos;
- Sąjungos institucijų ir valstybių narių užtikrinti, kad teisinės iniciatyvos būtų ir išliktų suderinamos su pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis visuose teisėkūros proceso etapuose, šiuo tikslu stiprinant sistemingo ir griežto stebėjimo, ar laikomasi Europos konvencijos ir teisių bei pareigų, kaip nustatyta Pagrindinių teisių chartijoje įteisintų teisių, metodikos taikymą.

Europos Vadovų Taryba prašo Sąjungos institucijų:

- visapusiškai pasinaudoti Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ekspertine patirtimi ir, atitinkamais atžvilgiais, atsižvelgiant į šios agentūros įgaliojimus, su ja konsultuotis dėl politikos ir teisės aktų, susijusių su pagrindinėmis teisėmis, plėtojimo bei per ją informuoti piliečius apie jiems kasdieniame gyvenime darančius poveikį žmogaus teisių klausimus;
- tęsti Sąjungos pradėtą veiklą, kuria siekiama panaikinti mirties bausmę, uždrausti kankinimus ir kitą nehumanišką ar žeminantį elgesį;

- toliau remti ir propaguoti Sąjungos ir valstybių narių kovą su nebaudžiamumu ir kovoti su genocido nusikaltimais, nusikaltimais žmoniškumui bei karo nusikaltimais; atsižvelgiant į šį kontekstą, skatinti valstybes nares, trečiąsias šalis ir tarptautinius teismus šioje srityje, ypač Tarptautinį baudžiamąjį teismą (TBT), bendradarbiauti tarpusavyje ir plėtoti keitimąsi teismine informacija bei geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su baudžiamuoju persekiojimu už tokius nusikaltimus, šiuo tikslu pasitelkiant Europos institucijų tinklą ryšiams dėl už genocido nusikaltimus, nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus atsakingų asmenų palaikyti.

Sąjunga yra bendrų vertybių erdvė; vertybių, kurios yra nesuderinamos su genocido nusikaltimais, nusikaltimais žmoniškumui ir karo nusikaltimais, taip pat su totalitarinių režimų vykdomais nusikaltimais. Kiekviena valstybė narė turi savitą požiūrį šiuo klausimu, tačiau siekiant susitaikymo, tie nusikaltimai turi būti bendro atminimo dalis, kuria, kai tai įmanoma, turėtų dalytis ir kurią turėtų skatinti nepamiršti kiekvienas iš mūsų. Sąjunga turėtų sudaryti tam tinkamas sąlygas.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išnagrinėti, ar reikėtų pateikti papildomų pasiūlymų dėl viešo dovanojimo dėl genocido nusikaltimų, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų prieš asmenų grupę, apibūdinamą remiantis kitais kriterijais nei rasė, odos spalva, religija, kilmė, tautybė ar etninė priklausomybė, pavyzdžiui, socialinis statusas ar politiniai įsitikinimai, šių nusikaltimų nepripažinimo ar nepelnyto sumenkinimo, ir 2010 m. pateikti ataskaitą Tarybai.

2.2. Visapusiškas naudojimasis laisvo judėjimo teise

Piliečių ir šeimos narių teisė į laisvą judėjimą Sąjungos teritorijoje yra vienas iš kertinių principų, kuriais grindžiama Sąjunga ir Europos pilietybė. Sąjungos piliečiai turi teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, taip pat teisę balsuoti ir kelti savo kandidatūrą Europos Parlamento rinkimuose bei savivaldybių rinkimuose savo gyvenamosios vietos valstybėje, teisę į kitų valstybių narių teikiamą diplomatinę ir konsulinę apsaugą ir kt. Naudodamiesi savo teisėmis piliečiai turi garantijas, kad jiems bus taikomos vienodos su tos šalies piliečiais teisės pagal Sąjungos teisėje nustatytas sąlygas. Todėl prioritetas – veiksmingas atitinkamų Sąjungos teisės aktų įgyvendinimas.

Kaip pažymėjo Europos Parlamentas, bendradarbiavimas Šengeno erdvėje, kurio metu didžiojoje Sąjungos dalyje buvo panaikinti patikrinimai prie išorės sienų, yra vienas iš pagrindinių pasiekimų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Europos Vadovų Taryba primena ketinanti ir toliau plėsti Šengeno erdvę. Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos imtis visų būtinų priemonių, kad būtų sudarytos sąlygos panaikinti vidaus sienų kontrolę ją vis dar taikančiose valstybėse narėse, kurios yra paskelbusios apie pasirengimą netrukus prisijungti prie Šengeno erdvės, su sąlyga, kad bus įvykdyti visi Šengeno *acquis* taikymo reikalavimai.

Būtina padėti Sąjungos piliečiams atlikti administracines ir teisine procedūras, su kuriomis jie susiduria naudodamiesi teise į laisvą judėjimą. Remiantis Sutartimi, turėtų būti panaikintos šią laisvę kasdieniame gyvenime ribojančios kliūtys.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- stebėti šių taisyklių įgyvendinimą ir taikymą, siekiant garantuoti teisę į laisvą judėjimą.

Pagal Sąjungos teisę Sąjungos piliečiams ir jų šeimų nariams suteikta teisė apsigyventi yra neatskiriamas naudojimosi teise į laisvą judėjimą privalumas. Tačiau šios teisės tikslas nėra imigracijos taisyklių apėjimas. Teisė į laisvą judėjimą ja besinaudojantiems suteikia ne tik teises, bet ir nustato pareigas; reikėtų užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir sukčiavimui. Valstybės narės turėtų toliau apsaugoti ir ginti teisę į laisvą judėjimą, bendradarbiaudamos tarpusavyje bei su Komisija, kad veiksmingomis ir proporcingomis priemonėmis kovotų su kriminalinio pobūdžio veikla, deramai atsižvelgdamos į taikytiną teisę.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- stebėti šių taisyklių įgyvendinimą ir taikymą, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir sukčiavimui;
- išnagrinėti, kaip geriausia keistis informacija, *inter alia*, apie leidimus gyventi ir atitinkamus dokumentus, ir kaip padėti valstybių narių institucijoms veiksmingai kovoti su piktnaudžiavimu šia pagrindine teise.

Turėdamos omenyje šį tikslą, valstybės narės taip pat turėtų atidžiai stebėti, ar visapusiškai ir teisingai įgyvendinama galiojanti *acquis*, bei imtis priemonių dėl galimų teisės į laisvą asmenų judėjimą pažeidimų ir su ja susijusio sukčiavimo bei keistos informacija ir statistiniais duomenimis apie tokį piktnaudžiavimą ir sukčiavimą. Jei pastebimos sisteminės teisės į laisvą judėjimą pažeidimų ir sukčiavimo šioje srityje tendencijos, valstybės narės turėtų apie tokias tendencijas informuoti Komisiją, kuri pateiks Tarybai pasiūlymą dėl tinkamiausių šios problemos sprendimo priemonių.

2.3. Gyvenimas drauge erdvėje, kurioje gerbiama įvairovė ir užtikrinama pažeidžiamiausių asmenų apsauga

Kadangi įvairovė praturtina Sąjungą, Sąjunga ir jos valstybės narės privalo užtikrinti saugią aplinką, kurioje gerbiami skirtumai ir užtikrinama pažeidžiamiausių asmenų apsauga. Reikia toliau ryžtingai taikyti priemones, skirtas kovai su diskriminacija, rasizmu, antisemitizmu, ksenofobija ir homofobija.

2.3.1. Rasizmas ir ksenofobija

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- Stokholmo programos laikotarpiu iki 2013 m. lapkričio 28 d. pateikti 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos Pamatinio sprendimo 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitą ir, jei reikia, pateikti pasiūlymų dėl jos pakeitimų;
- kovai su rasizmu ir ksenofobija visapusiškai panaudoti esamas priemones, ypač finansavimo programas.

Valstybės narės turėtų kuo skubiau įgyvendinti minėtą pamatinį sprendimą, ne vėliau kaip iki 2010 m. lapkričio 28 d.

2.3.2. *Vaiko teisės*

Vaiko teisės, t. y. geriausių vaiko interesų principas, vaiko teisė gyventi, išgyventi ir vystytis, nediskriminavimas ir pagarba vaiko teisei pareikšti savo nuomonę ir būti tinkamai išklausytam visais su vaiku susijusiais klausimais, atsižvelgiant į vaiko amžių ir išsivystymo lygį, kaip įteisinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, yra susijusios su visomis Sąjungos politikos sritimis. Į jas privalu sistemingai ir strategiškai atsižvelgti siekiant užtikrinti integruotą požiūrį. 2006 m. Komisijos komunikate „Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo“ atsispindi svarbūs svarstymai šiuo klausimu. Turėtų būti parengta plataus užmojo Sąjungos strategija vaiko teisių srityje.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- nustatyti, kokioms priemonėms Sąjunga galėtų suteikti pridėtinę vertę, siekiant apsaugoti ir propaguoti vaiko teises. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti į itin nesaugią padėtį patekusiems vaikams, ypač seksualinio išnaudojimo ir prievartos, taip pat prekybos žmonėmis aukomis tapusiems vaikams ir – Sąjungos migracijos politikos kontekste – nelydimiems nepilnamečiams.

Tais atvejais, kai vienas iš tėvų neteisėtai išsiveža vaiką, reikėtų ne tik veiksmingai įgyvendinti šios srities galiojančius teisės aktus, bet ir apvarstyti galimybę tarptautiniu lygiu taikyti tarpininkavimą šeimos teisėje, tuo pat metu atsižvelgiant į valstybių narių gerąją praktiką. Sąjunga turėtų toliau plėtoti perspėjimo apie baudžiamąją veika laikomą vaikų pagrobimą mechanizmus, skatindama nacionalinių institucijų bendradarbiavimą ir sistemų sąveikumą.

2.3.3. Pažeidžiamos grupės

Visos diskriminacijos formos yra nepriimtinos. Sąjunga ir valstybės narės bendromis pastangomis turi siekti visapusiškos pažeidžiamų grupių, ypač romų bendruomenės, integracijos į visuomenę, skatindamos jų įtrauktį į švietimo sistemą ir darbo rinką bei vykdydamos smurto prieš juos prevenciją. Šiuo tikslu valstybės turėtų užtikrinti, kad kovojant su potencialia romų diskriminacija būtų tinkamai taikomi galiojantys teisės aktai. Sąjunga teiks praktinę paramą ir propaguos geriausios praktikos pavyzdžius, kad padėtų valstybėms pasiekti šį tikslą. Svarbus vaidmuo teks pilietinei visuomenei.

Pažeidžiamoms grupėms, patekusioms į ypač nesaugią padėtį, pavyzdžiui, smurtą ar išorinių lyties organų luošinimą patyrusioms moterims, arba asmenims, kurie patyrė žalą valstybėje narėje, kurios piliečiais ar gyventojais jie nėra, reikia didesnės, be kita ko, teisinės apsaugos. Tinkama finansinė parama bus teikiama pagal esamas finansavimo programas.

Papildomų pasiūlymų, susijusių su pažeidžiamais suaugusiais asmenimis, poreikis turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į patirtį, įgytą taikant 2000 m. Hagos konvenciją dėl tarptautinės suaugusiųjų apsaugos valstybėse narėse, kurios yra arba ateityje bus jos Šalys. Valstybės narės raginamos kuo greičiau prisijungti prie tos konvencijos.

2.3.4. Nusikaltimų aukos, įskaitant terorizmo aukas

Pažeidžiamiausiems asmenims ar asmenims, patekusiems į ypač nesaugią padėtį, pavyzdžiui, asmenims, nuolat patiriantiems artimųjų smurtą, patyrusiems lytinį smurtą ar asmenims, tapusiems kitų nusikaltimų aukomis valstybėje narėje, kurios piliečiai ar gyventojai jie nėra, reikalinga speciali pagalba ir teisinė apsauga. Terorizmo aukoms taip pat reikalingas ypatingas dėmesys, parama ir visuomenės pripažinimas. Reikalingas integruotas ir suderintas požiūris į aukas, atspindintis Tarybos išvadas dėl strategijos, skirtos užtikrinti nusikaltimų aukomis tapusių asmenų galimybes naudotis savo teisėmis ir pagerinti tokiems asmenims teikiamą paramą.

Europos Vadovų Taryba ragina Komisiją ir valstybes nares:

- išnagrinėti būdus, kaip patobulinti teisės aktus ir praktines paramos priemones, reglamentuojančius nukentėjusiųjų apsaugą ir paramą jiems, bei galiojančių teisės aktų įgyvendinimą;
- teikti didesnę kitokią paramą nukentėjusiesiems, galbūt esamais praktinę paramą teikiančiais Europos tinklais, ir šiuo tikslu pateikti pasiūlymų;
- apsvarstyti galimybę parengti vieną išsamų teisės aktą, kuris reglamentuotų nukentėjusiųjų apsaugą, sujungiant jį su 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms ir 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose, remiantis šių dviejų teisės aktų įvertinimu.

Reikėtų labiau naudotis finansavimo programomis laikantis atitinkamų teisinių sistemų.

2.4. Asmens teisės baudžiamuosiuose procesuose

Įtariamųjų ir kaltinamųjų baudžiamuosiuose procesuose teisių apsauga yra viena iš pagrindinių Sąjungos vertybių, kuri yra labai svarbi siekiant išlaikyti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą ir visuomenės pasitikėjimą Sąjunga. Todėl Europos Vadovų Taryba palankiai vertina tai, kad Taryba patvirtino Veiksmų planą, skirtą įtariamųjų ar kaltinamųjų baudžiamuosiuose procesuose procesinėms teisėms stiprinti, kurį galutinai įgyvendinus būtų sustiprintos asmens teisės baudžiamuosiuose procesuose. Šis Veiksmų planas nuo šiol bus Stokholmo programos dalis.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pateikti Veiksmų plane numatytus pasiūlymus dėl skubaus šio plano įgyvendinimo, laikantis jame nustatytų sąlygų;
- išnagrinėti kitus įtariamųjų ir kaltinamųjų būtinausių procesinių teisių aspektus ir įvertinti, ar reikia nagrinėti kitus klausimus, pavyzdžiui, nekaltumo prezumpciją, siekiant geriau bendradarbiauti šioje srityje.

2.5. Piliečių teisių apsauga informacinėje visuomenėje

Vertinant asmens privatumą laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje svarbiausia atsižvelgti į teisę į laisvę. Teisė į privatumą ir teisė į asmens duomenų apsaugą nustatytos Pagrindinių teisių chartijoje. Todėl Sąjunga turi išspręsti problemas, susijusias su vis didėjančiu keitimosi asmens duomenimis srautu ir su poreikiu užtikrinti privatumo apsaugą. Sąjunga privalo laikytis išsamios duomenų apsaugos strategijos tiek Sąjungoje, tiek palaikydama santykius su kitomis šalimis. Atsižvelgdama į tai, ji turėtų propaguoti principų, nustatytų atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose dėl duomenų apsaugos ir 1981 m. Europos Tarybos Konvencijoje dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu taikymą bei skatinti šalis prisijungti prie tos konvencijos. Ji taip pat privalo numatyti ir reglamentuoti aplinkybes, kuriomis viešųjų institucijų kišimasis į naudojimąsi šiomis teisėmis būtų pagrįstas, ir taikyti duomenų apsaugos principus privačiajame sektoriuje.

Sąjunga turi atsižvelgti į padidėjusį poreikį keitimosi asmens duomenimis poreikį, tuo pat metu užtikrindama didžiausią privatumo apsaugą. Europos Vadovų Taryba yra įsitikinusi, kad dėl technologijų raidos net tik kyla naujų problemų asmens duomenų apsaugos srityje, bet ir atsiranda naujų galimybių geriau apsaugoti asmens duomenis.

Reikia užtikrinti, kad būtų laikomasi esminių principų, pavyzdžiui, tikslų apribojimo, proporcingumo, duomenų tvarkymo teisėtumo, saugojimo laiko ribojimo, saugumo ir konfidencialumo, taip pat pagarbos asmens teisėms, nacionalinių nepriklausomų priežiūros institucijų vykdomos kontrolės ir teisės į žalos atlyginimą teisme, taip pat turi būti sukurta visaapimanti apsaugos sistema. Šie klausimai taip pat išdėstyti nagrinėjant 4 skyriuje išdėstyta ES informacijos vidaus saugumo valdymo strategiją.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- įvertinti įvairių duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų veikimą ir pateikti, jei būtina, papildomų teisėkūros ir kitų iniciatyvų, kad būtų išlaikytas veiksmingas pirmiau nurotų principų taikymas;
- pasiūlyti rekomendaciją dėl derybų dėl susitarimų su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl duomenų apsaugos ir, jei būtina, dėl duomenų mainų teisėsaugos tikslais, remiantis ES ir JAV aukšto lygio ryšių palaikymo grupės dėl keitimosi informacija, privatumo ir asmens duomenų apsaugos atliktu darbu;
- apsvarstyti pagrindinius aspektus, susijusius su duomenų apsaugos susitarimais su trečiosiomis šalimis teisėsaugos tikslais, į kuriuos, jei būtina, gali būti įtraukiami privačiai saugomi duomenys, remiantis aukšto lygio duomenų apsaugos principais;

- gerinti duomenų apsaugos principų laikymąsi, šiam tikslui kuriant tinkamas naujas technologijas, gerinant viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą, ypač mokslinių tyrimų srityje;
- išnagrinėti galimybę taikyti europinę sertifikavimo sistemą, skirtą privatumo nepažeidžiančioms technologijoms, produktams ir paslaugoms;
- vykdyti informavimo kampanijas, pirmiausia siekiant didinti visuomenės informuotumą.

Apskritai Sąjunga privalo būti varomoji jėga kuriant ir propaguojant tarptautinius asmens duomenų apsaugos standartus, grindžiamus atitinkamais Sąjungos teisės aktais dėl duomenų apsaugos ir 1981 m. Europos Tarybos Konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu, ir sudarant tinkamus dvišalius arba daugiašalius susitarimus.

2.6. Dalyvavimas demokratiškame Sąjungos gyvenime

Europos Vadovų Taryba primena, kad sprendimų priėmimo skaidrumas, galimybė susipažinti su dokumentais ir geras administravimas prisideda prie piliečių dalyvavimo demokratiškame Sąjungos gyvenime. Be to, Sąjungos piliečių iniciatyva, nustatyta ES sutarties 11 straipsniu, bus sukurtas naujas piliečių dalyvavimo mechanizmas. Tas mechanizmas turėtų būti sparčiai įgyvendinamas.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išnagrinėti būdus, kaip geriausiai užtikrinti sprendimų priėmimo skaidrumą, galimybę susipažinti su dokumentais ir gerą teisingumo administravimą atsižvelgiant į naujas galimybes, kurias suteikia Lisabonos sutartis, ir šiuo tikslu pateikti tinkamų pasiūlymų.

Atsižvelgiant į tai, kad 2014 m. vyks Europos Parlamento rinkimai, reikėtų deramai apsvarstyti, kaip paskatinti piliečius dalyvauti rinkimuose. Nuo 1979 m. rinkėjų aktyvumas sumažėjo 20 %, tuo tarpu labai išaugo Europos Parlamento, kaip bendro teisės aktų leidėjo, galios. Turėtų būti išnagrinėtos galimybės taikyti, pavyzdžiui, supaprastintą registraciją rinkėjų sąraše.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo Komisijos iki 2012 m. gruodžio mėn.:

- pateikti Europos Vadovų Tarybai ataskaitą dėl nacionalinės praktikos ir tradicijų rengiant Europos Parlamento rinkimus ir, remiantis šia ataskaita, pasiūlyti būdų, kaip pasiekti, kad būtų paskelbta bendra rinkimų į Europos Parlamentą diena. Atsižvelgdama į šią ataskaitą, Europos Vadovų Taryba apsvarstys galimybę, kaip spręsti šį klausimą.

2.7. Teisė į apsaugą už ES ribų

Sąjungos pilietis, keliaujantis ar gyvenantis trečiojoje šalyje ir kurioje jo valstybė narė neturi atstovybės, turi teisę į apsaugą, teikiamą bet kurios kitos valstybės narės diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms, tokiomis pat sąlygomis, kokios taikomos tos valstybės narės piliečiams. Informavimas apie šią Sutartyse įtvirtintą teisę nėra pakankamas, todėl reikia dėti daugiau pastangų visapusiškam jos taikymui užtikrinti. Apie šią teisę galėtų būti rengiamos tikslinės informavimo kampanijos.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- apsvarstyti galimybę taikyti tinkamas priemones dėl koordinavimo ir bendradarbiavimo nustatymo, kurios reikalingos sudaryti palankesnes sąlygas konsulinei apsaugai teikti pagal SESV 23 straipsnį.

3. PALENGVINTI PILIEČIŲ GYVENIMĄ: TEISĖS IR TEISINGUMO EUROPA

1999 m. įvykusiame Tamperės Europos Vadovų Tarybos susitikime buvo pareikšta, kad pagerinus teismo sprendimų ir nuosprendžių abipusio pripažinimą ir atlikus būtiną teisės aktų suderinimą bus sudarytos palankesnės sąlygos institucijų bendradarbiavimui ir teisminei asmens teisių apsaugai ir kad abipusio pripažinimo principas turėtų būti teismo bendradarbiavimo tiek civilinėse, tiek baudžiamosiose bylose pagrindas. Dabar šis principas įteisintas Sutartyje.

2004 m. patvirtintoje Hagos programoje Europos Vadovų Taryba pažymėjo, kad norint veiksmingai taikyti abipusio pripažinimo principą, reikia stiprinti abipusį pasitikėjimą, šiam tikslui laipsniškai plėtojant Europos teisminę kultūrą, grindžiamą teisinių sistemų įvairove ir jas vienijančia Europos teise. Valstybių narių teisminėms sistemoms turėtų būti sudarytos sąlygos veikti kartu, suderintai, veiksmingai bei laikantis nacionalinių teisės tradicijų.

Sąjunga turėtų toliau stiprinti abipusį pasitikėjimą valstybių narių teisės sistemomis, nustatydamą būtiniausias teises, kurios yra būtinos abipusio pripažinimo principui plėtoti, ir būtiniausias taisykles, reglamentuojančias nusikalstamų veikų ir sankcijų sąvokų apibrėžtis, kaip apibrėžta Sutartyje. Europos teisminė erdvė taip pat turi sudaryti sąlygas piliečiams naudotis savo teisėmis visoje Sąjungoje, tuo tikslu daug geriau informuojant apie teises ir sudarant palankesnes sąlygas kreiptis į teismą.

Atsižvelgdama į tai, Europos Vadovų Taryba pabrėžia e. teisingumo, kuris susijęs ne tik su specifinėmis teisės sritimis, horizontaliąją svarbą. Jis turėtų būti integruotas į visas civilinės, baudžiamosios ir administracinės teisės sritis, kad būtų užtikrintos geresnės galimybės kreiptis į teismą ir sustiprintas administracinių bei teisminių institucijų bendradarbiavimas.

3.1. Tolesnis abipusio pripažinimo principo įgyvendinimas

Europos Vadovų Taryba su džiaugsmu pažymi, kad įgyvendinant dvi 2000 m. Tarybos priimtas abipusio pripažinimo programas padaryta nemaža pažanga, ir pabrėžia, kad valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad į nacionalinę teisę perkeltų Europos lygiu susitartas taisykles. Atsižvelgdama į tai, Europos Vadovų Taryba pabrėžia, jog būtina įvertinti šių priemonių įgyvendinimą ir tęsti darbą abipusio pripažinimo srityje.

3.1.1. Baudžiamoji teisė

Siekiant įveikti tarptautinį nusikalstamumą, reikėtų dėti daugiau pastangų, kad teisminis bendradarbiavimas būtų veiksmingesnis. Priimti teisės aktai turi būti palankesni naudotojui ir skirti nuolat kylančioms problemoms vykdant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, pavyzdžiui, klausimams, susijusiems su terminais ar kalbų vartojimo sąlygomis arba proporcingumo principu, spręsti. Siekiant pagerinti bendradarbiavimą, grindžiamą abipusiu pripažinimu, taip pat turėtų būti išspręsti kai kurie principiniai klausimai. Pavyzdžiui, gali reikėti taikyti horizontalųjį požiūrį į tam tikras problemas, nuolat kylančias derybų dėl priimamų teisės aktų metu. Materialinės ir procesinės teisės suderinimas, jei būtina, turėtų sudaryti palankesnes sąlygas abipusiam pripažinimui.

Abipusis pripažinimas galėtų būti taikomas visų rūšių teismo nuosprendžiams ir sprendimams, kurie, priklausomai nuo teisės sistemos, gali būti baudžiamieji ar administraciniai.

Nusikaltimo liudininkams ar aukoms, kuriems gresia pavojus, gali būti taikomos specialios apsaugos priemonės, kurios galiojotų visoje Sąjungoje.

Europos Vadovų Taryba mano, kad reikėtų tęsti išsamios sistemos, skirtos įrodymų rinkimui tarpvalstybinio pobūdžio bylose, grindžiamos abipusio pripažinimo principu, kūrimą. Šioje srityje galiojantys teisės aktai sudaro nevientisą sistemą. Reikia naujo požiūrio, pagrįsto abipusio pripažinimo principu, nors taip pat būtina atsižvelgti į tradicinės savitarpio teisinės pagalbos sistemos lankstumą. Šis naujas modelis galėtų būti plačiau taikomas ir turėtų apimti kuo įvairesnių rūšių įrodymus, atsižvelgiant į atitinkamas priemones.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- atlikus poveikio įvertinimą, pasiūlyti visaapimančią sistemą, kuri pakeistų visus šiuo metu šioje srityje galiojančius teisės aktus, įskaitant 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/978/TVR dėl Europos įrodymų orderio, skirto gauti daiktus, dokumentus ir duomenis siekiant juos naudoti baudžiamuosiuose procesuose, taikomą, kiek įmanoma, visų rūšių įrodymams, kuriuose nustatyti įvykdymo terminai ir, kiek įmanoma, nustatantys ribotą atsisakymo vykdyti orderį priežasčių sąrašą;
- išnagrinėti, ar yra kitų būdų sudaryti palankesnes sąlygas įrodymų leistinumui šioje srityje;

- išnagrinėti, ar prašančiosios / išduodančiosios valstybės teisėsaugos ar teisminės institucijos galėtų vykdyti tam tikras tyrimo priemones kartu su vykdančiosios valstybės institucijomis bei gavusios jų sutikimą pagal SESV 89 straipsnį, ir prireikus pateikti reikiamų pasiūlymų;
- išnagrinėti, ar ir kaip vienos valstybės narės institucijos galėtų skubiai gauti informacijos iš kitos valstybės narės privačiųjų ir viešųjų subjektų nenaudodamos prievartinių priemonių ar kreipdamosi į kitos valstybės narės teismines institucijas;
- išnagrinėti Europos arešto orderio įvertinimo rezultatus ir, prireikus, pateikti pasiūlymus padidinti efektyvumą ir perduodamų asmenų teisinę apsaugą, priimant laipsniško vykdymo požiūrį į kitus teisės aktus dėl abipusio pripažinimo;
- parengti išsamų tyrimą dėl galiojančių teisinių ir administracinių kliūčių tarpvalstybiniam sankcijų ir administracinių teismo sprendimų dėl kelių eismo taisyklių pažeidimų vykdymui ir, jei būtina, pateikti papildomų teisėkūros ir kitų iniciatyvų kelių eismo saugumui Sąjungoje pagerinti.

Sąjunga turėtų siekti, kad būtų sistemingai keičiamasi informacija, taip pat ilgalaikio tikslo – teismo sprendimų dėl tam tikrų rūšių teisių atėmimo abipusio pripažinimo.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išanalizuoti teisių atėmimo taikymą valstybėse narėse ir pasiūlyti Tarybai priemonių programą, įskaitant keitimąsi informaciją apie tam tikrų rūšių teisių atėmimą, ir priimti ilgalaikį laipsniško vykdymo požiūrį, pagal kurį pirmenybė būtų teikiama toms byloms, kai teisių atėmimas gali turėti didžiausios įtakos asmens saugumui ar profesinei veiklai.

Teisminio bendradarbiavimo srityje Europos Vadovų Taryba pabrėžia poreikį, kad valstybės narės ir Eurojustas visapusiškai įgyvendintų 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimą dėl Eurojusto stiprinimo, kuris, kaip ir Lisabonos sutartis, suteikia galimybę toliau plėtoti Eurojustą artimiausiais metais, be kita ko, inicijuojant tyrimus ir sprendžiant kompetencijos kolizijos klausimus. Remiantis šio teisės akto įgyvendinimo įvertinimu, galėtų būti svarstomos naujos galimybės, susijusios su atitinkamomis Sutarties nuostatomis, įskaitant didesnių galių suteikimą Eurojusto nacionaliniams padaliniais, Eurojusto kolegijos galių stiprinimą ar Europos prokuratūros įsteigimą.

3.1.2. *Civilinė teisė*

Civilinių bylų klausimu Europos Vadovų Taryba mano, kad Stokholmo programos vykdymo laikotarpiu turėtų būti tęsiamas visų tarpinių priemonių (egzekvatūros) panaikinimo procesas. Be to, panaikinant egzekvatūrą bus taikoma nemažai apsaugos priemonių, kurios gali būti susijusios su procesine teise ir kolizinėmis teisės normomis.

Be to, abipusio pripažinimo principas turėtų būti taikomas ir kitoms svarbioms kasdienio gyvenimo sritims, kurioms jis kol kas nėra taikomas, pavyzdžiui, paveldėjimui ir testamentams, sutuoktinių turtinėms teisėms ir turtiniams klausimams dalinės ištuokos atveju, tuo pat metu atsižvelgiant į valstybių narių teisės sistemas, įskaitant valstybės politiką, ir nacionalines tradicijas šioje srityje.

Europos Vadovų Taryba mano, kad, jei būtina, pavyzdžiui, dalinės ištuokos ar ištuokos atvejais turėtų būti tęsiamas kolizinių teisės normų derinimas Sąjungos lygiu. Tokios normos taip pat turėtų būti derinamos bendrovių teisės, draudimo sutarčių ir garantijų teikimo srityje.

Europos Vadovų Taryba taip pat akcentuoja, jog svarbu pradėti iki šiol priimtų teisės aktų, reglamentuojančių teisminį bendradarbiavimą civilinėse bylose, konsolidavimą. Visų pirma Sąjungos teisės aktų nuoseklumas turėtų būti didinamas supaprastinant galiojančius teisės aktus. Tuo turėtų būti siekiama suderinti teisės aktus ir kad jie būtų patogūs naudoti, tokiu būdu užtikrinant veiksmingesnį ir vienesnį jų taikymą.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- įvertinti, kokių apsaugos priemonių reikia panaikinant egzekvatūrą ir kaip jas būtų galima supaprastinti;
- įvertinti, ar yra priežasčių, dėl kurių reiktų konsoliduoti ir supaprastinti teisės aktus siekiant padidinti galiojančių Sąjungos teisės aktų nuoseklumą;
- imtis tolesnių veiksmų, susijusių su nauju galimų problemų, kylančių dėl civilinės būklės aktų ir galimybių naudotis tokių aktų registrais, tyrimu.

Išnagrinėjusi surinktus faktus, Komisija galėtų pateikti tinkamų pasiūlymų, atsižvelgdama į valstybių narių skirtingas teises sistemas ir teises tradicijas. Artimiausiu metu galėtų būti numatyta sukurti sistemą, kuria naudodamiesi piliečiai galėtų nesunkiai gauti savo civilinės būklės aktus. Ateityje būtų svarstyta, ar būtų tikslinga ilgalaikiu laikotarpiu taikyti abipusį civilinės būklės aktų poveikio pripažinimą, bent jau tam tikrose srityse. Šioje konkrečioje srityje reiktų atsižvelgti į Tarptautinės civilinės būklės komisijos atliekamą darbą.

3.2. Tarpusavio pasitikėjimo didinimas

Viena iš abipusio pripažinimo taikymo pasekmių yra ta, kad nacionaliniu lygiu priimti teismo sprendimai daro poveikį kitose valstybėse narėse, konkrečiau, jų teisminėse sistemose. Siekiant visapusiškai pasinaudoti šios raidos teikiamais privalumais, būtinos priemonės tarpusavio pasitikėjimui didinti.

Sąjunga turėtų remti valstybių narių pastangas gerinti savo teisminių sistemų veiksmingumą, skatindama keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir rengti novatoriškus su teisingumo sistemos modernizavimu susijusius projektus.

3.2.1. Mokymas

Teisėjų (be kita ko, administracinių teismų), prokurorų ir kitų teisminių institucijų darbuotojų mokymas labai svarbus tarpusavio pasitikėjimo didinimui (taip pat žr. 1.2.6. skyrių). Sąjunga turėtų toliau remti ir stiprinti priemones, skirtas mokymui intensyvinti, pagal SESV 81 ir 82 straipsnius.

3.2.2. Tinklų plėtojimas

Europos Vadovų Taryba mano, kad yra naudingi valstybių narių vyresniųjų pareigūnų ryšiai tose srityse, kurios apima teisingumo ir vidaus reikalus, ir Sąjunga juos turėtų kiek galėdama skatinti. Tokie pareigūnai, priklausomai nuo nacionalinių struktūrų, galėtų būti vyresnieji policijos vadovai ar prokurorai, mokymo institucijų vadovai, kalėjimų administracijų vadovai, muitinės administracijų generaliniai direktoriai. Atitinkamais atvejais šie tinklai taip pat turėtų būti informuojami apie Vidaus saugumo nuolatinio komiteto (COSI) darbą arba turėti galimybę dalyvauti rengiant organizuoto nusikalstamumo grėsmių įvertinimą ir kitas Sąjungos strategines priemones. Tokie tinklai pirmiausia turėtų rengti susitikimus naudodamiesi esamomis struktūromis, pavyzdžiui, Europolu, Eurojustu ir FRONTEX, arba pirmininkaujančios valstybės narės, kaip priimančiosios šalies, kvietimu. Kiti šioje srityje veikiantys specialistų tinklai turėtų toliau gauti Sąjungos paramą. Tarp jų yra Europos teismų tarybų tinklas ir Europos Sąjungos aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklas.

3.2.3. *Vertinimas*

Kaip ir kitose srityse, taikant abipusio pripažinimo principą teisminėje srityje būtina tuo pat metu tobulinti tiek *ex-ante*, tiek *ex-post* vertinimą (taip pat žr. 1.2.5. skyrių).

3.2.4. *Priemonių tobulinimas*

Europos Vadovų Taryba ragina stiprinti teisėjų, prokurorų ir kitų teisingumo srities darbuotojų darbo gebėjimus bei jiems skirtas priemones. Šiuo tikslu Europos Vadovų Taryba ragina Eurojustą ir Europos teisinius tinklus, veikiančius civilinės ir baudžiamosios teisės srityse, aktyviau dalyvauti siekiant, kad visi specialistai daugiau bendradarbiautų ir veiksmingiau taikytų Sąjungos teisę. Turėtų būti toliau tobulinamos iki šiol sukurtos elektroninės priemonės, ir šiam darbui turėtų būti skirti būtini išteklių.

3.2.5. *Įgyvendinimas*

Sąjunga turėtų teikti prioritetą jau priimtų teismo sprendimų įgyvendinimui. Tai turėtų būti daroma keliais būdais: atidžiau stebint Sąjungos teisės aktų įgyvendinimą, šiam tikslui geriau panaudojant finansavimo priemones, intensyvinant teisėjų ir kitų specialistų mokymą ir tobulinant vertinimo mechanizmus bei praktines priemones.

Nepažeidžiant Komisijos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo funkcijų, įgyvendinimas pirmiausia yra valstybių narių atsakomybė, tačiau abipusio pripažinimo priemonės yra bendros, todėl Sąjunga turėtų atidžiau stebėti jų įgyvendinimą, šiuo tikslu sudarydama sąlygas keistis patirtimi bei geriausios praktikos pavyzdžiais.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- užtikrinti, kad būtų keičiamasi informacija kartu su civilinės bei baudžiamosios teisės ekspertais ir valstybėmis narėmis parengiant abipusio pripažinimo priemonių taikymo vadovus ir informacinius pranešimus, panašiai kaip buvo parengtas Europos arešto orderio taikymo vadovas. Turėtų būti siekiama parengti kiekvienos iki šiol, baigiantis penkerių metų laikotarpiui, priimtą priemonę taikymo vadovą ar nacionalinį informacinį pranešimą.

Europos Vadovų Taryba taip pat mano, kad turėtų būti visapusiškai naudojamasi visomis šiuolaikinėmis elektroninio ryšio priemonėmis, ir kad teisminėms institucijoms turėtų būti kuo greičiau suteiktos saugios elektroninio ryšio priemonės, kad būtų užtikrintas korespondencijos saugumas. Sąjunga taip pat turėtų daugiau dėmesio skirti vaizdo konferencijų naudojimui ir padėti kurti kuo tikslesnes vertimo raštu priemones. Vykdam šią veiklą turėtų būti įgyvendinamas e. teisingumo veiksmų planas, ir jį turėtų būti įtraukta į šio plano įgyvendinimą. Be to, turėtų būti imtasi priemonių kompetentingų institucijų bendradarbiavimui siekiant nustatyti asmenų įprastinės gyvenamosios vietos adresus stiprinti, kad jiems būtų įteikti dokumentai, tuo pat metu visapusiškai atsižvelgiant į duomenų apsaugos taisykles.

3.2.6. *Sulaikymas*

Europos Vadovų Taryba mano, kad reikėtų dėti pastangas kad sulaikymo srityje būtų didinamas tarpusavio pasitikėjimas ir abipusio pripažinimo principo veiksmingumas. Reikėtų toliau skatinti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir reikėtų remti Europos Tarybos patvirtintų Europos kalnimo įstaigų taisyklių įgyvendinimą. Be to, galėtų būti svarstomi tokie klausimai kaip įkalinimo alternatyvos, sulaikymo bandomieji projektai ir kalnimo įstaigų administravimo geriausios praktikos pavyzdžiai. Komisijos prašoma išsamiau apsvarstyti šį klausimą atsižvelgiant į Lisabonos sutarties teikiamas galimybes.

3.3. Bendrų būtinausių taisyklių parengimas

Tiek, kiek tai būtina siekiant sudaryti palankesnes sąlygas teismo sprendimų ir nuosprendžių abipusio pripažinimui bei policijos ir teisminei bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, Sąjunga gali priimti bendras būtinausias taisykles. Europos Vadovų Taryba mano, kad būtinas tam tikro lygio įstatymų suderinimas, kad būtų galima skatinama, kad teisėjai ir prokurorai laikytųsi suderinto požiūrio į klausimus, ir tokiu būdu sudaryti sąlygas tinkamam abipusio pripažinimo principo taikymui, atsižvelgiant į valstybių narių teisinių sistemų ir teisinių tradicijų skirtumus.

3.3.1. Baudžiamoji teisė

Nusikalstamam elgesiui ypač sunkių tarpvalstybinio pobūdžio, susijusio su tokių veikų pobūdžiu ar poveikiu arba ypatingu poreikiu su jais bendrai kovoti, nusikaltimų srityse, turėtų būti taikoma bendra nusikaltimų apibrėžčių sistema ir bendras mažiausias maksimalių sankcijų lygis. Tai yra sunkūs nusikaltimai, paminėti SESV 83 straipsnio 1 dalyje. Pirmenybė turėtų būti teikiama terorizmui, prekybai žmonėmis, neteisėtai prekybai narkotikais, seksualiniam moterų ir vaikų išnaudojimui, vaikų pornografijai bei elektroniniams nusikaltimams.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išanalizuoti, ar suderinimo su priimtais pamatiniais sprendimais lygis yra pakankamas, ir pateikti ataskaitą dėl to, ar būtina nustatyti bendras sąvokų apibrėžtis bei sankcijas ir apsvarstyti galimybę pateikti naujus pasiūlymus dėl teisės aktų, jei reikia tolesnio suderinimo.

Reikėtų toliau nagrinėti nusikalstamų veikų ar jų sąvokų apibrėžčių suderinimo ir dvigubo baudžiamumo principo ryšį abipusio pripažinimo aspektu. Komisijos prašoma pateikti Tarybai ataskaitą šiuo klausimu. Vienas iš šių klausimų gali būti būtinybė ir galimybė suderinti nusikalstamos veiklos, kuriai netaikomas dvigubas baudžiamumas, sąvokos apibrėžtį.

Baudžiamosios teisės nuostatos turėtų būti nustatomos tuo atveju, kai laikoma, kad jos yra svarbios siekiant apsaugoti interesus ir paprastai turėtų būti taikomos tik kraštutiniu atveju.

Būtiniausias baudžiamųjų veikų ir sankcijų sąvokų apibrėžimo taisyklės taip pat gali būti nustatytos, kai paaiškėja, kad valstybių narių baudžiamųjų įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimas yra svarbus siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos politikos, kuriai taikomos suderinimo priemonės, įgyvendinimą.

Europos Vadovų Taryba pabrėžia baudžiamosios teisės nuostatų suderinamumo svarbą įvairiuose Sąjungos teisės aktuose ir prašo Tarybos:

- dirbti rengiant pavyzdines standartines baudžiamosios teisės nuostatas, o Tarybos ir Komisijos – toliau kartu su Europos Parlamentu svarstyti, kaip būtų galima gerinti baudžiamosios teisės nuostatų suderinamumą įvairiuose ES teisės aktuose;

o Komisijos:

- išnagrinėti galimybes naudoti esamas programas valstybių narių bandomosioms programoms, pagal kurias bandomos kalinimo alternatyvos, finansuoti.

3.3.2. *Civilinė teisė*

Panaikinant egzekvatūrą bus taikoma nemažai apsaugos priemonių, ypač tais atvejais, kai nuosprendžiai priimami ieškovo naudai atsakovui nedalyvaujant, kurios gali būti susijusios su procesine teise, taip pat kolizinės teisės normos (pavyzdžiui, teisė būti išklausytam, dokumentų įteikimas, laikas, reikalingas nuomonėms pateikti ir t. t.). Pagrindinis politikos tikslas civilinio proceso teisės srityje yra pasiekti, kad sienos tarp valstybių narių nebūtų kliūtis tiek civilinių bylų nagrinėjimui, tiek teismo procesui pradėti, tiek civilinėse bylose priimtiems teismo sprendimams vykdyti. Vadovaujantis Tamperės Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadomis ir Hagos programa dėl laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimo Europos Sąjungoje, jau imtasi esminių veiksmų siekiant šio tikslo. Tačiau Europos Vadovų Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad dar reikia gerinti Sąjungos priemonių šioje srityje veiksmingumą.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pirmiausia pateikti ataskaitą dėl dabartinės Sąjungos civilinio proceso teisės tvarkos tarpvalstybinio aspekto veikimo ir, remiantis šia ataskaita, pateikti pasiūlymą, kurio tikslas – padidinti galiojančių Sąjungos teisės aktų suderinamumą;

- įvertinti, be kita ko, vykdant numatytą galiojančių reglamentų peržiūrą, poreikį nustatyti bendrus būtiniausius standartus ir teismo sprendimų bei nuosprendžių vykdymo civilinio proceso standartines taisykles, reglamentuojančius, pavyzdžiui, dokumentų įteikimą, įrodymų rinkimą, teismo sprendimų peržiūros bei vykdymo procedūras, teismo sprendimų dėl tėvų atsakomybės pripažinimo būtiniausių standartų nustatymą ir, prireikus, pateikti pasiūlymus šiais klausimais;
- jei būtina, tęsti darbą bendrų kolizinių teisės normų srityje.

3.4. Europos teisminės erdvės teikiama nauda piliečiams

3.4.1. Geresnių galimybių kreiptis į teismą sudarymas

Europos teisminėje erdvėje turi būti sudarytos geresnės galimybės kreiptis į teismą, ypač tarpvalstybinių bylų atveju. Be to, reikia toliau tobulinti alternatyvius ginčų sprendimo metodus, ypač vartotojų teisės srityje. Reikia imtis veiksmų, siekiant padėti žmonėms įveikti kalbines kliūtis, trukdančias jiems kreiptis į teismą.

Europos Vadovų Taryba mano, kad e. teisingumas yra puiki galimybė sudaryti geresnes galimybes kreiptis į teismą. Europos daugiametis e. teisingumo veiksmų planas, priimtas Tarybos 2008 m. lapkričio mėn. pabaigoje, yra Europos e. teisingumo projekto veiklos plėtojimo iki 2013 m. pabaigos pagrindas. Europos e. teisingumo portalo tikslas – geriau informuoti žmones apie jų teises ir suteikti jiems prieigą prie informacijos apie įvairias teismines sistemas bei galimybę naudotis paslaugomis. Reikėtų dažniau rengti vaizdo konferencijas, pavyzdžiui, tam, kad nusikaltimų aukos išvengtų nereikalingos kelionės ir streso dėl dalyvavimo teismo posėdyje. Laikantis duomenų apsaugos taisyklių, palapsniui bus tarpusavyje sujungti kai kurie nacionaliniai registrai (pavyzdžiui, nemokumo, vertėjų žodžiu bei raštu ir testamentų registrai). Kai kurios veikiančios duomenų bazės (pavyzdžiui, Europos verslo registras ir Europos nekilnojamojo turto informacinė tarnyba) taip pat gali būti iš dalies integruotos į šį portalą. Vidutinės trukmės laikotarpiu kai kurios europinės ir nacionalinės tarpvalstybinio pobūdžio procedūros (pavyzdžiui, Europos mokėjimo orderio procedūra, Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra ar tarpininkavimo procedūra) galės būti atliekamos internetu. Be to, įgyvendinant e. teisingumo projektą reikėtų propaguoti elektroninių parašų naudojimą.

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos, Komisijos ir valstybių narių:

- sudaryti veiksmingas sąlygas, kad vykstant teismo procesui bylos šalys galėtų palaikyti ryšį su teismais elektroninėmis priemonėmis. Šiuo tikslu e. teisingumo portale turėtų būti pateikiamos papildomos formos, taikytinos tam tikroms europinėms procedūroms, pavyzdžiui, Europos mokėjimo orderio procedūrai ir Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrai. Šiame etape reikėtų iš esmės pagerinti teisminių institucijų ryšį elektroninėmis priemonėmis toje srityje, kurioje vykdomas e. teisingumo projektas.

Europos Vadovų Taryba taip pat ragina Sąjungos institucijas ir valstybes nares

- aktyviai siekti visapusiškai įgyvendinti e. teisingumo veiksmų planą. Atsižvelgiant į tai, Komisijos prašoma laikantis finansinių perspektyvų pateikti pasiūlymų dėl e. teisingumo projektų, ypač horizontaliųjų didelės apimties IT projektų, adekvataus finansavimo.

Kita kliūtis arba pernelyg didelė našta yra tam tikri dokumentų legalizavimo formalumai. Atsižvelgdama į naujų technologijų teikiamas galimybes, įskaitant skaitmeninių parašų naudojimą, Sąjunga turėtų svarstyti galimybę panaikinti valstybių narių tarpusavyje taikomus dokumentų legalizavimo formalumus. Atitinkamais atvejais reikėtų svarstyti galimybę ilgalaikiu laikotarpiu įvesti autentiškus europinius dokumentus.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išnagrinėti galimybę išvengti dokumentų legalizavimo formalumų, kuriuos tarpusavyje taiko valstybės narės, ir šiuo tikslu pateikti pasiūlymą.

3.4.2. *Parama ekonominei veiklai*

Europos teisminė erdvė turėtų būti naudinga ekonominei veiklai vienoje bendroje rinkoje remti.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- įvertinti poreikį ir galimybes numatyti tam tikras laikinas, be kita ko, ir apsaugos, priemones Sąjungos lygiu, pvz., siekiant užkirsti kelią turto dingimui prieš ieškinio vykdymą;
- pateikti tinkamų pasiūlymų, skirtų užtikrinti teismo sprendimų, susijusių su banko sąskaitomis ir skolininkų turtu, vykdymo Sąjungoje veiksmingumą, remiantis 2006 m. ir 2008 m. žaliosiomis knygomis.

Rengiant tokio pobūdžio priemones, reikėtų atsižvelgti į tai, kokią įtaką jos turės teisei į privatumą ir teisei apsaugoti piliečių asmens duomenis.

Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtina, kad Europos sutarčių teisės bendrą principų sistemą turėtų sudaryti neprivalomų pagrindinių principų, sąvokų apibrėžčių ir pavyzdinių taisyklių rinkinys, kuriuo naudotųsi teisės aktų leidėjai Sąjungos lygiu, kad būtų užtikrintas didesnis teisėkūros proceso nuoseklumas bei geresnė kokybė. Komisijos prašoma pateikti pasiūlymą dėl bendros principų sistemos.

Dabartinė finansų krizė pabrėžė poreikį reguliuoti finansų rinkas ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui. Be to, reikia išanalizuoti kitas priemones, susijusias su verslo teise ir sukurti aiškią reguliavimo aplinką, kad būtų sudarytos sąlygos mažosioms ir vidutinėms įmonėms visų pirmą visapusiškai pasinaudoti vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis tam, kad jos galėtų vystytis ir veikti keliose valstybėse narėse kaip ir savo šalių vidaus rinkoje. Reikia išnagrinėti galimybę parengti bendras bendrovių teisės byloms, bankų nemokumo taisyklėms ir ieškinių perdavimui taikytinos teisės nustatymo taisykles. Reikia toliau nagrinėti sutartinės teisės klausimą.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- apsvarstyti, ar reikia imtis priemonių šiose srityse ir, prireikus, pateikti pasiūlymų šiuo klausimu.

3.5. Sąjungos tarptautinio vaidmens teisės srityje stiprinimas

3.5.1. *Civilinė teisė*

Europos Vadovų Taryba mano, kad labai svarbu aiškiai apibrėžti Sąjungos išorės interesus ir prioritetus teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje, siekiant palaikyti ryšius su trečiosiomis šalimis aiškiai apibrėžtoje teisinėje aplinkoje.

Prie 1988 m. Lugano konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo gali prisijungti kitos valstybės, ir Sąjunga bendradarbiaudama su kitomis Susitariančiomis Šalimis turėtų įvertinti, kurias trečiąsias šalis būtų galima paraginti prisijungti.

Pasinaudodama tuo, kad Hagos konferencijos dėl tarptautinės privatinės teisės narė Sąjunga turėtų aktyviai skatinti kuo daugiau šalių prisijungti prie pačių svarbiausių konvencijų ir teikti kuo daugiau paramos kitoms valstybėms, siekdama tinkamo dokumentų įgyvendinimo. Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos, Komisijos ir valstybių narių paraginti visas šalis partneres prisijungti prie tų konvencijų, kurios yra itin svarbios Sąjungai.

Tais atvejais, kai nėra jokio ES ir šalių partnerių santykius reglamentuojančio teisinio pagrindo ir kai, Sąjungos požiūriu, neįmanoma plėtoti naujo daugiašalio bendradarbiavimo, kiekvienu atskiru atveju reikėtų svarstyti galimybę sudaryti dvišalius susitarimus.

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos ir Komisijos:

- nustatyti ateinančių metų strategiją civilinių bylų srityje, kuri būtų suderinta su bendra Sąjungos išorės veiksmais.

3.5.2. *Baudžiamoji teisė*

Baudžiamosios teisės srityje reikės nustatyti derybų dėl savitarpio pagalbos ir ekstradicijos susitarimų prioritetus. Sąjunga turėtų vykdyti aktyviai skatinti kuo daugiau šalių partnerių prisijungti prie pačių svarbiausių galiojančių konvencijų ir teikti kuo daugiau paramos kitoms valstybėms, siekdama tinkamo dokumentų įgyvendinimo. Institucijos kiek įmanoma turėtų užtikrinti Sąjungos ir tarptautinės teisinės sistemos suderinamumą. Jei įmanoma, turėtų būti apsvastyta sinergijos su Europos Tarybos vykdomu darbu galimybė.

Europos Vadovų Taryba ragina Komisiją, Tarybą ir Europos Parlamentą atitinkamais atvejais:

- formuoti politiką, skirtą susitarimams dėl tarptautinio teismo bendradarbiavimo su šiuo požiūriu svarbiomis trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis sudaryti. Konkrečiau, sprendžiant, kurios šalys yra prioritetinės, reikėtų atsižvelgti į šiuos kriterijus: strateginius ryšius; ar jau esama dvišalių susitarimų; ar atitinkama šalis laikosi žmogaus teisių principų; ar ji apskritai bendradarbiauja su Sąjunga ir jos valstybėmis narėmis; ir teisėsaugos bei teismo bendradarbiavimo prioritetus;
- puoselėti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir bendradarbiavimo su valstybėmis, kurios nėra ES valstybės narės, pirmiausia su šalimis kandidatėmis, patirties kaupimą, visapusiškai pasinaudoti Sąjungos turimomis priemonėmis, skirtomis teismų reformoms skatinti bei teisinei valstybei stiprinti, pavyzdžiui, poriniais projektais ir tarpusavio vertinimu, taip pat bendradarbiaujant su Europos Taryba;
- nuolat remti teisingumo sistemas šalyse partnerėse, siekiant propaguoti teisinės valstybės principus visame pasaulyje;
- toliau propaguoti TBT Romos statuto papildomumo principą ir skatinti vykdyti prievoles pagal Romos statutą.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo Komisijos:

- 2010 m. pateikti Tarybai šalių, kurios paprašė sudaryti teisinės savitarpio pagalbos ir ekstradicijos susitarimus su Sąjunga, sąrašą bei tokių susitarimų sudarymo su šiomis ar kitomis šalimis tinkamumo ir skubumo įvertinimą, grindžiamą pirmiau minėtais principais.

4. SAUGI EUROPA

4.1. Vidaus saugumo strategija

Europos Vadovų Taryba yra įsitikinusi, kad siekiant užtikrinti apsaugą nuo tarpvalstybinių grėsmių itin svarbu intensyvinti veiksmus Europos lygiu ir tuo pačiu geriau koordinuoti veiksmus regioniniu ir nacionaliniu lygiais. Dėl terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prekybos narkotikais, korupcijos, prekybos žmonėmis, nelegalaus asmenų įvežimo ir neteisėtos prekybos ginklais, *inter alia*, toliau kyla Sąjungos vidaus saugumo problemų. Išplitęs tarpvalstybinis nusikalstamumas tapo skubiai sprendžiamą problema, dėl kurios reikia imtis aiškių ir visapusiškų veiksmų. Sąjungos veikla sustiprins valstybių narių kompetentingų institucijų vykdomą darbą ir pagerins jų darbo rezultata.

Europos Vadovų Taryba ragina Tarybą ir Komisiją:

- nustatyti išsamią Sąjungos vidaus saugumo strategiją, visų pirma grindžiamą šiais principais:
 - aiškiu užduočių padalijimu Sąjungos ir valstybėms narėms, atspindinčiu bendrą požiūrį į šiandienos problemas,
 - pagarba pagrindinėms teisėms, tarptautinei apsaugai ir teisinės valstybės principui,
 - valstybių narių solidarumu,
 - iniciatyva ir žvalgybiniais duomenimis grindžiamu požiūriu,
 - horizontaliojo ir įvairias sritis apimančio požiūrio poreikiu, kad būtų galima spręsti sudėtingas krizes ir reaguoti į gaivalines ar žmogaus sukeltas nelaimes,
 - privalomu Sąjungos agentūrų tarpusavio bendradarbiavimu, be kita ko, toliau tobulinant jų keitimąsi informacija,
 - dėmesio sutelkimu į prevencinės veiklos įgyvendinimą, supaprastinimą ir gerinimą,

- regioninių iniciatyvų ir regioninio bendradarbiavimo taikymu,
- siekiu, kad piliečiai suprastų Sąjungos atliekamo darbo, kad juos apsaugotų, svarbą.

Vidaus saugumo strategijos parengimas, stebėseną ir įgyvendinimą turėtų būti viena iš prioritetinių COSI, įsteigto pagal SESV 71 straipsnį, užduočių. Siekiant užtikrinti veiksmingą vidaus saugumo strategijos vykdymą, jo veikla taip pat turi apimti integruoto sienų valdymo saugumo aspektus, o atitinkamais atvejais – teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose aspektus, susijusius su operatyviu bendradarbiavimu vidaus saugumo srityje.

Rengiant vidaus saugumo strategiją taip pat reikėtų atsižvelgti į Sąjungos parengtą išorės saugumo strategiją bei į kitas Sąjungos politikos sritis, ypač į tas, kurios susijusios su vidaus rinka. Taip pat turėtų būti atsižvelgta į jos galimą poveikį ES santykiams su kaimyninėmis šalimis, ypač su šalimis kandidatėmis ir potencialiomis šalimis kandidatėmis, kadangi vidaus saugumas susijęs su grėsmių išorės aspektu. Globalizuotame pasaulyje nusikalstamumui sienų nėra. Palaipsniui įgijusios brandumo, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityse vykdomos politikos kryptys turėtų remti viena kitą ir būti nuoseklesnės. Ateityje jos turėtų būti sklandžiai integruotos į kitas Sąjungos politikos sritis.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- apsvarstyti galimybę įsteigti Vidaus saugumo fondą siekiant skatinti vidaus saugumo strategijos įgyvendinimą, kad ji būtų praktiškai taikoma.

4.2. Darbo priemonių atnaujinimas

Siekiant saugumo Sąjungoje, reikia taikyti integruotą požiūrį – bendra saugumo specialistų kultūra, kuo veiksmingesnis bendras informacijos kaupimas ir šiam darbui tinkama technologinė infrastruktūra.

4.2.1. Bendros kultūros kūrimas

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, jog reikia didinti visų atitinkamų sričių specialistų nacionaliniu ir Sąjungos lygiu tarpusavio pasitikėjimą. Reikėtų plėtoti tikrą Europos teisėsaugos kultūrą dalijantis patirtimi ir keičiantis geros praktikos pavyzdžiais, taip pat organizuojant bendrus mokymo kursus ir pratybas, vadovaujantis 1.2.6 skyriumi.

Europos Vadovų Taryba skatina valstybes nares parengti mechanizmus, pagal kuriuos būtų skatinami specialistai, kurie imasi pareigų, susijusių su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, tokiu būdu sudarant sąlygas reaguoti visos Sąjungos mastu ir visais lygiais.

4.2.2. Informacijos srauto valdymas

Europos Vadovų Taryba su džiaugsmu pažymi, kad pastaraisiais metais Sąjungoje atsirado didelis labai įvairių priemonių, skirtų informacijos rinkimui, tvarkymui ir keitimuisi ja tarp nacionalinių institucijų ir kitų subjektų Europos lygiu, veikiančių laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, pasirinkimas. Prieinamumo principas ir toliau teiks svarbų postūmį šiam darbui.

Europos Vadovų Taryba supranta, jog plėtojant informacijos valdymą reikalingas nuoseklumas ir konsolidavimas, ir prašo Tarybos bei Komisijos:

- įgyvendinti ES vidaus saugumo srities informacijos valdymo strategiją¹, kuri apima griežtą duomenų apsaugos tvarką. Plėtojimas privalo būti suderintas su laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės prioritetais bei vidaus saugumo strategija, juo turėtų būti grindžiama teisėsaugos, teismo bendradarbiavimo, sienų valdymo ir visuomenės apsaugos veiklos vizija.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- įvertinti, ar reikia parengti Europos keitimosi informacija modelį, grindžiamą esamų dokumentų, įskaitant 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybinio nusikalstamumu srityje ir 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/616/TVR dėl Sprendimo 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybinio nusikalstamumu srityje, įgyvendinimo (Priumo sutartį) ir 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2006/960/TVR dėl keitimosi informacija ir žvalgybos informacija tarp Europos Sąjungos valstybių narių teisėsaugos institucijų supaprastinimo (taip vadinamas „Švedijos pamatiniu sprendimu“), įvertinimu. Atlikus įvertinimą bus nuspręsta, ar šie dokumentai veikia taip, kaip buvo numatyta iš pradžių, ir ar padeda siekti informacijos valdymo strategijos tikslų.

¹ Žr. Tarybos dokumentą 16637/09 JAI 873.

ES vidaus saugumo srities informacijos valdymo strategija grindžiama:

- į veiklą orientuotu plėtojimu (keitimosi informacija bei tam skirtų priemonių plėtojimas, atsižvelgiant į teisėsaugos poreikius),
- griežta duomenų apsaugos tvarka, suderinta su asmens duomenų apsaugos strategija, kaip numatyta 2 skyriuje,
- labai tikslingu duomenų rinkimu, siekiant apsaugoti pagrindines piliečių teises ir išvengti pernelyg didelio informacijos srauto, skirto kompetentingoms institucijoms,
- pagrindiniais keitimosi informacija su trečiosiomis šalimis teisėsaugos tikslais politikos principais,
- IT sistemų sąveikumu, užtikrinant, kad kuriant tokias sistemas būtų visapusiškai laikomasi duomenų apsaugos ir duomenų saugumo principų,
- įvairių priemonių racionalizavimu, įskaitant veiklos plano, skirto didelio masto IT sistemoms, patvirtinimą,
- bendru koordinavimu, suvienodinimu ir suderinamumu.

Turi būti sukurtos būtinos Sąjungos ir nacionalinės struktūros, kad būtų užtikrintas įvairių informacijos valdymo priemonių įgyvendinimas ir valdymas. Europos Vadovų Taryba taip pat ragina Komisijos siūlymu įsteigti organizaciją, kompetentingą ir gebančią rengti didelio masto IT sistemų, naudojamų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, techninius sprendimus ir jas valdyti, kaip nurodyta 2006 m. gruodžio mėn. ir 2007 m. spalio mėn. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendruose pareiškimuose. Atsižvelgdama į informacijos valdymo strategiją Taryba turėtų apsvarstyti galimas papildomas užduotis.

Atsižvelgdama į diskusijas Taryboje ir Europos Parlamente siekiant sukurti Sąjungos keleivio duomenų įrašo (PNR) sistemą, Europos Vadovų Taryba ragina Komisiją:

- remiantis poveikio vertinimu pasiūlyti Sąjungos PNR priemonę, kuria užtikrinama aukšto lygio duomenų apsauga, skirtą užkirsti kelią teroristiniams nusikaltimams ir sunkiems nusikaltimams, juos nustatyti, tirti ar patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn.

4.2.3. Būtinų technologinių priemonių sutelkimas

Europos Vadovų Taryba, užtikrindama suderinamumą su 2 skyriuje nurodyta asmens duomenų apsaugos strategija, pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad naujosios technologijos neatsiliktų nuo dabartinių judumo tendencijų ir jas skatintų, tuo pačiu užtikrinant žmonių saugą, saugumą ir laisvę.

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos, Komisijos, atitinkamais atvejais Europos Parlamento ir valstybių narių:

- parengti ir įgyvendinti politiką, kuria būtų užtikrintas aukšto lygio tinklo ir informacijos saugumas visoje Sąjungoje, bei tobulinti priemones, kuriomis siekiama apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, užtikrinti jų saugumo parengtį ir atsparumą, įskaitant informacinių ir ryšių technologijų (IRT) bei paslaugų infrastruktūrą;
- skatinti rengti teisės aktus, kuriais būtų užtikrinamas labai aukšto lygio tinklo saugumas ir greitesnis reagavimas kibernetinės atakos atveju.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo Tarybos ir Komisijos:

- užtikrinti, kad vidaus saugumo strategijos prioritetai būtų pritaikyti realiems naudotojų poreikiams ir būtų orientuoti į sąveikumo gerinimą. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra saugumo srityje turėtų būti grindžiami viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėmis.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- valstybes nares kuo greičiau įdiegti Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą (ECRIS);

- Komisijos įvertinti, ar nuosprendžių registrų sujungimas gali sudaryti sąlygas vykdyti nusikalstamų veikų prevenciją (pavyzdžiui, tikrinant galimybes gauti tam tikros srities darbus, ypač jei jis susijęs su vaikais), ir tai, ar įmanoma aktyviau keistis informacija apie kardomasias priemones;
- Komisijos pasiūlyti sudaryti trečiųjų šalių piliečių, kurie yra buvę nuteisti valstybių narių teismuose, registrą, kuris papildytų ECRIS.

Europos Vadovų Taryba primena, kad reikia užtikrinti asmens duomenų apsaugos strategijos suderinamumą su 2 skyriuje nurodytu didelio masto IT sistemų sukūrimo veiklos planu, ir ragina Komisiją:

- atlikti galimybių studiją dėl poreikio sukurti Europos policijos registrų rodyklės sistemą (EPRIS) bei dėl jos pridėtinės vertės ir 2012 m. Tarybai parengti ataskaitą šiuo klausimu,
- svarstyti, kaip visapusiškai laikantis duomenų apsaugos taisyklių toliau plėtoti esamų duomenų bazių naudojimą teisėsaugos tikslais, kad siekiant apsaugoti piliečius būtų galima visapusiškai naudotis naujosiomis technologijomis,
- išnagrinėti geriausius būdus skatinti valstybių narių kompetentingas institucijas keistis informacija apie keliaujančius smurtaujančius nusikaltėlius, įskaitant tuos, kurie dalyvauja sporto renginiuose arba dideliuose viešuose susibūrimuose.

4.3. Veiksminga politika

4.3.1. *Veiksmingesnis europinis bendradarbiavimas teisėsaugos srityje*

Svarbiausias Sąjungos bendradarbiavimo teisėsaugos srityje tikslas – kovoti su tais nusikaltimais, kurie dažniausiai būna tarpvalstybinio pobūdžio. Dėmesys turėtų būti skiriamas ne tik kovai su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, bet ir su tarpvalstybiniu plačiai paplitusiu nusikalstamumu, kuris daro didelį poveikį kasdieniniam Sąjungos piliečių gyvenimui. Europolas turėtų tapti keitimosi informacija tarp valstybių narių teisėsaugos institucijų centru, paslaugų teikėju ir teisėsaugos tarnyboms skirta platforma.

Europos Vadovų Taryba ragina valstybių narių kompetentingas institucijas atitinkamais atvejais kuo dažniau naudotis jungtinėmis tyrimų grupėmis (JTG) kaip tyrimo priemone. Europolas ir Eurojustas turėtų sistemingai dalyvauti didžiausiose tarpvalstybinėse operacijose ir būti informuojami apie JTG sudarymą. Turėtų būti atnaujintas pavyzdinis JTG sudarymo susitarimas. Europolas ir Eurojustas turėtų intensyviai tarpusavio bendradarbiavimą. Eurojustas turėtų užtikrinti, kad į jo veiklą būtų atsižvelgiama teismų lygiu. Europolas ir Eurojustas turėtų labiau bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, visų pirma užmegzdami glaudesnius ryšius su Sąjungos kaimyniniais regionais ir šalimis. Europolas turėtų glaudžiau bendradarbiauti su Bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) policijos misijomis ir prisidėti prie Europos teisėsaugos bendradarbiavimo standartų ir gerosios praktikos propagavimo už ES ribų. Reikėtų intensyviau bendradarbiauti su Interpolu siekiant veiklos sinergijos ir vengiant dubliavimosi.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos ir atitinkamais atvejais Tarybos bei Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai:

- išnagrinėti, kaip būtų galima užtikrinti, kad Europolas gautų informaciją iš valstybių narių teisėsaugos institucijų, kad valstybės narės galėtų visapusiškai naudotis Europolo gebėjimais;
- išnagrinėti, kaip būtų galima suintensyvinti operatyvinį policijos bendradarbiavimą, pavyzdžiui, sprendžiant ryšio sistemų ir kitos įrangos nesuderinamumo klausimą, pasitelkiant slaptuosius agentus ir prireikus tuo tikslu parengiant veiklos išvadas;
- kuo greičiau parengti svarstymų dokumentą, kaip būtų geriausia užtikrinti, kad Europos Parlamentas kartu su nacionaliniais parlamentais galėtų nagrinėti ir įvertinti Europolo veiklą pagal SESV 85 ir 88 straipsnius;
- apsvarstyti galimybę parengti Policijos bendradarbiavimo kodeksą, kuriuo būtų sujungti galiojantys teisės aktai ir prireikus iš dalies pakeisti bei supaprastinti;
- Tarybai ir Europos Parlamentui pateikti pasiūlymą priimti sprendimą dėl bendradarbiavimo sąlygų, įskaitant keitimąsi informacija tarp Sąjungos agentūrų, pirmiausia Europolo, Eurojusto ir FRONTEX, kuriuo būtų užtikrinta duomenų apsauga ir saugumas;

- pasiūlyti priemones, kaip ES agentūros šioje srityje galėtų sudaryti tarpusavio operatyvinės veiklos susitarimus ir kaip jos turėtų intensyvuoti savo dalyvavimą valstybių narių vykdomose regioninėse iniciatyvose bei regioninėse organizacijose, kurios remia bendradarbiavimą teisėsaugos srityje;
- susitarti dėl bendrų kokybės standartų kriminalistinių tyrimų srityje, *inter alia*, sukaupti geriausios nusikaltimo vietų tyrimų praktikos pavyzdžius;
- išanalizuoti, ar nėra kliūčių bendradarbiauti BSGP policijos misijoms ir Europolui, ir pateikti tinkamų pasiūlymų dėl tokių kliūčių šalinimo.

Sąjunga turėtų propaguoti bandomuosius tarpvalstybinio regioninio bendradarbiavimo projektus, susijusius su jungtine operatyvine veikla ir (arba) tarpvalstybinės rizikos vertinimais, pavyzdžiui, jungtinius policijos ir muitinės centrus, *inter alia*, tam pasitelkdama finansavimo programas.

Turėtų būtų plėtojamas *ad hoc* bendradarbiavimas teisėsaugos srityje sporto renginiuose ar dideliuose viešuose susibūrimuose (pavyzdžiui, 2012 m. Olimpinėse žaidynėse, *Euro 2012*).

4.3.2. *Veiksmingesnė nusikalstamumo prevencija*

Geriausias nusikalstamumo lygio mažinimo būdas – imtis veiksmingų prevencinių priemonių, įskaitant socialinės aprėpties skatinimą, vadovaujantis daugiafunkciniu požiūriu, kuris, be kita ko, apima administracinių priemonių taikymą ir administracinių institucijų bendradarbiavimo skatinimą; Sąjungos piliečių patirtis yra panaši, ir nusikalstamumas bei susijęs nesaugumo jausmas daro panašų poveikį jų kasdieniniam gyvenimui.

Didėja informuotumas apie vietinio nusikalstamumo ir organizuoto nusikalstamumo tarpusavio ryšius bei sudėtingus jo tarpvalstybinius aspektus. Valstybės narės yra parengusios įvairių metodų, skirtų nusikalstamumo prevencijai, ir turėtų būti skatinamos dalytis patirtimi bei keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, ir tokiu būdu didinti bendrą informuotumą ir atitinkamą jo veiksmingumą bei rezultatyvumą, taip išvengdamos veiklos dubliavimo.

Be to, tarpvalstybinis aspektas rodo, jog Europos lygiu svarbu plėsti ir gilinti žinias apie tai, kaip valstybėse narėse tarpusavyje susiję nusikaltimai ir nusikalstamumas, padėti valstybėms narėms imantis individualių ar jungtinių veiksmų ir raginti imtis veiksmų Sąjungos institucijas, kai tai yra reikalinga. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, bendradarbiavimas nusikalstamumo prevencijos srityje bus toliau vykdomas laikantis naujo teisinio pagrindo.

Europos Vadovų Taryba prašo valstybių narių ir Komisijos aktyviai propaguoti ir remti nusikalstamumo prevencijos priemones, daugiausia dėmesio skiriant masinio nusikalstamumo ir tarpvalstybinio nusikalstamumo, kurie daro poveikį kasdieniam mūsų piliečių gyvenimui, prevencijai pagal SESV 84 straipsnį.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti pasiūlymą dėl Nusikalstamumo prevencijos stebėsenos centro įkūrimo (OPC), parengtą remiantis Europos nusikalstamumo prevencijos tinklo (EUCPN) atliekamo darbo įvertinimu; šio centro užduotys bus rinkti, analizuoti ir platinti žinias (ir statistinius duomenis) apie nusikalstamumą, įskaitant organizuotą nusikalstamumą, bei nusikalstamumo prevenciją, padėti valstybėms narėms bei Sąjungos institucijoms, kai jos imasi prevencinių priemonių ir keičiasi geriausios praktikos pavyzdžiais, ir skatinti jas tai daryti. Nusikalstamumo prevencijos stebėsenos centro veikla turėtų būti vykdoma remiantis EUCPN atliekamu darbu ir jo įvertinimu. Šio centro veikla turėtų apimti arba pakeisti EUCPN veiklą, jo sekretoriatas turėtų būti įsteigtas kurioje nors iš veikiančių Sąjungos agentūrų ir veikti kaip atskiras vienetas. Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pateikti pasiūlymą dėl Nusikalstamumo prevencijos stebėsenos centro įsteigimo ne vėliau kaip iki 2013 m.

4.3.3. *Statistika*

Adekvatūs, patikimi ir palyginami (tiek laiko atžvilgiu, tiek tarp valstybių narių ir regionų) statistiniai duomenys yra būtina sąlyga, *inter alia*, siekiant priimti faktais grindžiamus sprendimus dėl poreikio imtis veiksmų, dėl sprendimų įgyvendinimo ir dėl veiksmų rezultatyvumo.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- toliau kurti statistines priemones, skirtas nusikalstamumui ir nusikalstamai veiklai vertinti, ir apsvarstyti, kaip vėliau, po 2010 m., plėtoti veiksmus, išdėstytus ir iš dalies įgyvendintus 2006–2010 m. Sąjungos veiksmų plane, skirtame Sąjungos nusikalstamumo ir baudžiamosios teisenos vertinimo strategijai parengti, atsižvelgiant į tai, kad padidėjo tokių statistinių duomenų poreikis daugelyje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės sričių.

4.4. Apsauga nuo sunkių nusikaltimų ir organizuoto nusikalstamumo

4.4.1. Kova su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu

Kadangi organizuotas nusikalstamumas tampa vis labiau globalizuotas, dar svarbiau, kad teisėsauga turėtų galimybę veiksmingai veikti įvairiose valstybėse bei jurisdikcijų atžvilgiu. Sąjunga gali suteikti tikrą pridėtinę vertę kovojant su kai kurių rūšių grėsme, kai reikalingi ypač suderinti veiksmai. Kovojant su šiais nusikalstamumo reiškiniais reikės nuolat keistis informacija, visapusiškai įtraukti Sąjungos agentūras bei panaudoti europines tyrimo priemones, prireikus rengti bendrus tyrimo ir prevencijos metodus bei intensyviau bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis.

Todėl Europos Vadovų Taryba ragina Tarybą ir Komisiją:

- priimti kovos su organizuotu nusikalstamumu strategiją, kuri sudarytų Vidaus saugumo strategijos dalį,
- nustatyti kovos su nusikalstamumu politikos prioritetus, nurodant tų rūšių nusikaltimus, su kuriais bus kovojama pasitelkiant savo sukurtas priemones, tuo pat metu toliau naudoti Organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimo ataskaitą (OCTA) ir jos regionines redakcijas.

Reikėtų pasirinkti nusikalstamumo reiškinius, su kuriais Europos lygiu reikėtų kovoti pirmiausia. Europos Vadovų Taryba mano, kad toliau išvardytų rūšių nusikaltimams artimiausiu laikotarpiu turėtų būti teikiamas prioritetas.

4.4.2. Prekyba žmonėmis

Prekyba žmonėmis ir nelegalus asmenų įvežimas – labai sunkus nusikaltimas, kuris, be kita ko, pažeidžia žmogaus teises ir žmogaus orumą, ir Sąjunga negali to toleruoti. Europos Vadovų Taryba mano, kad būtina stiprinti ir didinti prekybos žmonėmis ir nelegalaus žmonių įvežimo prevenciją bei kovą su šiais reiškiniais. Todėl reikia suderinto ir nuoseklaus politinio atsako, apimančio ne tik laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, bet ir išorės santykių, vystomojo bendradarbiavimo, socialinių reikalų ir užimtumo, šveitimo ir sveikatos, lyčių lygybės ir nediskriminavimo sritis, tuo pačiu atsižvelgiant į naujas išnaudojimo formas. Šiuo tikslu taip pat turėtų būti naudingas platus visų suinteresuotųjų subjektų dialogas, kuriame visų pirma dalyvautų pilietinė visuomenė ir būtų vadovaujama geresniu prekybos žmonėmis ir nelegalaus asmenų įvežimo problemų supratimu bei moksliniais tyrimais Sąjungoje ir tarptautiniu lygiu.

Todėl ypač svarbus vaidmuo tenka bendradarbiavimui ir veiklos koordinavimui su trečiosiomis šalimis. Turėtų būti visapusiškai panaudotas 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos priimtas kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planas.

Būtina, kad Sąjunga suformuotų konsoliduotą Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis politiką, kuria būtų siekiama toliau didinti Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimą bei pastangas užkirsti kelią tokiai prekybai žmonėmis ir kovoti su šiuo reiškiniu. Tai apima partnerysčių su trečiosiomis šalimis sudarymą ir stiprinimą, gerinant veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą Sąjungoje ir su Sąjungos išorės aspekto mechanizmais, nes tai yra neatsiejama tokios politikos dalis. Taip pat turėtų būti stebima pažanga, o COSI nuolat pranešama apie kovos su prekyba žmonėmis veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą šioje srityje. Kovoiant su prekyba žmonėmis turi būti sutelktos visos veiklos priemonės, apimančios prevenciją, teisėsaugą ir aukų apsaugą; turėtų būti kovojama su prekybos žmonėmis srautais, judančiais į Sąjungą, iš Sąjungos ir Sąjungoje.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos apsvarstyti galimybę paskirti Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių (EU ATC) ir prirėikus nustatyti tokias jo veiklos sąlygas, kad visos Sąjungos kompetencijos galėtų būti panaudotos pačiu optimaliausiu būdu siekiant gerai koordinuojamos ir konsoliduotos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis politikos.

Europos Vadovų Taryba ragina:

- priimti naujus teisės aktus dėl kovos su prekyba žmonėmis ir aukų apsaugos;
- Komisiją išnagrinėti, ar *ad hoc* bendradarbiavimo susitarimai su tam tikromis trečiosiomis šalimis, kurias turi nustatyti Taryba, padėtų stiprinti kovą su prekybą žmonėmis, ir šiuo tikslu pateikti pasiūlymų. Konkrečiau, remdamasi tokiais susitarimais Sąjunga galėtų visapusiškai panaudoti visus turimus švertus, be kita ko, finansavimo programas, bendradarbiavimą keičiantis informacija, teisminį bendradarbiavimą ir migracijos priemones;
- Europolą su valstybių narių parama intensyviau remti informacijos rinkimo veiklą ir strateginę analizę, kuri turi būti atliekama bendradarbiaujant su kilmės ir tranzito šalimis;
- Eurojustą labiau siekti koordinuoti valstybių narių institucijų atliekamus tyrimus prekybos žmonėmis srityje;

- Komisiją:
 - pasiūlyti daugiau priemonių, skirtų aukoms apsaugoti ir padėti, taikant įvairias priemones, įskaitant žalos atlyginimo mechanizmų rengimą, saugų grįžimą į kilmės šalį ir pagalbą reintegruojantis į kilmės šalies visuomenę, jei asmenys grįžta savanoriškai, taip pat su jų buvimu šalyje susijusių priemonių; Sąjunga turėtų sudaryti partnerystes su pagrindinėmis kilmės šalimis;
 - pasiūlyti taikyti bendradarbiavimo priemones siekiant sutelkti kilmės šalių konsulinių tarnybų pastangas, kad būtų užkirstas kelias vizų gavimui apgaulės būdu. Bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijomis, kilmės šalyse galėtų būti rengiamos informavimo kampanijos, skirtos potencialioms aukoms, ypač moterims ir vaikams;
 - pasiūlyti priemones siekiant padidinti patikrinimų kertant sieną veiksmingumą, kad būtų užkirstas kelias prekybai žmonėmis, ypač vaikais.

4.4.3. *Seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija*

Apsaugoti vaikus nuo seksualinės prievartos grėsmės – svarbi vaiko teisių strategijos dalis.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- Tarybos ir Europos Parlamento priimti naują teisės aktą dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, vaikų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija;
- Komisijos šį teisės aktą, kai jis bus priimtas, papildyti pagal Saugesnio interneto programą (2009–2013 m.) remiamomis priemonėmis;
- Komisijos išnagrinėti, kaip valstybių narių kompetentingos institucijos galėtų keistis informacija apie geriausią praktiką;
- Komisijos išnagrinėti, kaip Sąjunga galėtų propaguoti partnerystes šiuo klausimu su privačiuoju sektoriumi ir į šias viešojo bei privačiojo sektorių partnerystes įtraukti finansų sektorių, kad būtų nutrauktas pinigų pervedimo srautas, susijęs su tinklavietėmis, kuriose talpinama prievartos prieš vaikus medžiaga;
- Komisijos remtis perspėjimo dėl vaikų mechanizmu ir išnagrinėti galimybes sukurti informacijos apie pagrobtus vaikus tinklą Sąjungos mastu, siekiant skatinti valstybių narių kompetentingų institucijų tarpusavio bendradarbiavimą, kad būtų užtikrintas sąveikumas;
- Komisijos išnagrinėti, kaip galima stiprinti valstybių narių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą reaguojant į seksualinių nusikaltėlių prieš vaikus veiksmus, kai žinoma, kad jie kelia nuolatinę grėsmę.

4.4.4. *Elektroniniai nusikaltimai*

Internetas tikrai sudarė palankesnes sąlygas palaikyti ryšį ir paskatino pasaulio vystymąsi bei visų tarpusavio bendravimą. Tačiau atsirado ir naujų, šiuolaikiškų problemų, susijusių su elektroniniais nusikaltimais, nes nusikalstamos grupuotės efektyviai pasinaudojo technologijų privalumais, ir tai savo ruožtu apsunkina teisėsaugos institucijų atliekamus tyrimus. Todėl Sąjunga turėtų skatinti tokią politiką ir teisės aktus, kuriais būtų užtikrinamas labai aukštas tinklų saugumo lygis ir būtų sudarytos sąlygos greičiau reaguoti elektroninių ryšių tinklo veiklos sutrikdymo arba kibernetinių atakų atveju.

Valstybės narės turėtų kuo greičiau ratifikuoti 2001 m. Europos Tarybos konvenciją dėl elektroninių nusikaltimų. Ši konvencija turėtų tapti kovos su elektroniniais nusikaltimais pasaulinio masto bendru teisiniu pagrindu. Europolas galėtų atlikti Europos išteklių centro vaidmenį sukurdamas Europos pranešimų apie nusikalstamas veikas sistemą, kuri taip pat turėtų padėti valstybių narių nacionalinėms perspėjimo sistemoms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais.

Europos Vadovų Taryba taip pat ragina valstybes nares:

- visapusiškai remti nacionalines perspėjimo sistemas, skirtas kovoti su elektroniniais nusikaltimais, ir pabrėžia, kad reikia bendradarbiauti su Sąjungai nepriklausančiomis šalimis.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- Komisijos imtis priemonių, skirtų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėms stiprinti / tobulinti;
- Europolo sparčiau atlikti strateginę elektroninių nusikaltimų analizę.

Siekdama skatinti tarpvalstybinius tyrimus Sąjunga taip pat turėtų patikslinti jurisdikcijos taisykles ir elektroninei erdvei Sąjungoje taikomą teisinį pagrindą, be kita ko, taisykles dėl įrodymų rinkimo.

Europos Vadovų Taryba:

- ragina valstybes nares tobulinti teisminį bendradarbiavimą elektroninių nusikaltimų bylose;
- ir prašo Komisijos pateikti pasiūlymus dėl nusikaltimų elektroninėje erdvėje tyrimams Sąjungoje taikomo teisinio pagrindo patikslinimo atitinkamais atvejais.

Bendradarbiavimas kovos su prekyba suklastotais vaistais internetu srityje taip pat turėtų tapti veiksmingesnis.

4.4.5. *Ekonominiai nusikaltimai ir korupcija*

Europos Sąjunga turi sumažinti dėl globalizuotos ekonomikos organizuotam nusikalstamumui atsirandančias galimybes, visų pirma kilus finansų sistemos pažeidžiamumą didinančiai krizei, ir skirti tinkamų išteklių siekiant veiksmingai kovoti su šiomis problemomis.

Europos Vadovų Taryba ragina valstybes nares ir atitinkamais atvejais Komisiją:

- padidinti finansinių nusikaltimų tyrimo gebėjimus ir derinti visas turimas mokesčių, civilinės ir baudžiamosios teisės priemones. Turi būti išplėta kriminalistinė finansinė analizė sutelkiant išteklius, visų pirma mokymo tikslu. Turėtų būti veiksmingiau vykdomas nusikaltėlių turto konfiskavimas, o turto susigrąžinimo tarnybos turėtų glaudžiau bendradarbiauti;
- veiksmingiau nustatyti nusikaltėlių turtą ir jį areštuoti, o kai įmanoma, apsvarstyti galimybę jį panaudoti, kai jis rastas Sąjungoje;
- toliau plėtoti finansinės žvalgybos padalinių (FIUs) keitimosi informacija veiklą kovojant su pinigų plovimu. Naudojantis Europos informacijos valdymo sistema, šių padalinių pateikta analizė galėtų būti įtraukiama į įtartinų sandorių duomenų bazę, sukurtą, pavyzdžiui, Europolo;

- sutelkti informacijos šaltinius ir koordinuoti jų veiklą siekiant nustatyti įtartiną grynųjų pinigų operacijas ir konfiskuoti nusikalstamu būdu įgytas pajamas pagal 1990 m. Europos Tarybos konvenciją dėl pinigų išplovimo ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų paieškos, arešto bei konfiskavimo, pavyzdžiui, taikant teisės aktus siekiant nustatyti, ar pajamos yra teisėtos, ar ne;
- geriau vykdyti baudžiamąjį persekiojimą mokesčių slėpimo bei korupcijos privačiame sektoriuje atvejais ir anksčiau nustatyti nesąžiningą piktnaudžiavimo rinka veiklą (pvz., sandorius pasinaudojant konfidencialia informacija ir manipuliavimą rinka) bei lėšų pasisavinimo atvejais;
- sudaryti palankesnes sąlygas keisti geriausios praktikos pavyzdžiais prevencijos ir teisėsaugos srityse, visų pirma naudojantis turto susigrąžinimo tarnybų tinklu ir kovos su korupcija tinklu.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- remiantis esamomis sistemomis ir bendrais kriterijais parengti rodiklius, pagal kuriuos būtų įvertinami kovos su korupcija veiksmai, visų pirma *acquis* srityse (viešųjų pirkimų, finansinės kontrolės srityse ir pan.), ir parengti visapusišką kovos su korupcija politiką glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupe (GRECO). Komisija turėtų 2010 m. Tarybai pateikti pranešimą dėl Sąjungos prisijungimo prie GRECO sąlygų;

- siekiant užkirsti kelią finansiniams nusikaltimams, apsvarstyti priemones, kuriomis būtų sudarytos palankesnės sąlygos nustatyti faktiškuosius turto savininkus ir padidinti juridinių asmenų bei teisinių susitarimų skaidrumą;
- stiprinti valstybių narių veiklos, vykdomos pagal JT konvenciją prieš korupciją (UNCAC) ir atsižvelgiant į GRECO ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) darbą kovos su korupcija srityje, koordinavimą;
- apsvarstyti būdus, kaip sustiprinti finansinių nusikaltimų prevenciją.

Klastojimas kelia didžiulį pavojų vartotojams ir ekonomikai. Sąjunga turi geriau iširti šį reiškinį ir užtikrinti, kad būsimo Europos prekių klastojimo ir piratavimo stebėjimo centro veikloje būtų labiau atsižvelgiama į teisėsaugos aspektus. Europos Vadovų Taryba ragina Tarybą ir Europos Parlamentą kuo greičiau apsvarstyti galimus teisės aktus dėl baudžiamųjų priemonių, kuriomis būtų siekiama užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą.

4.4.6. *Narkotikai*

Sąjungos kovos su narkotikais strategijoje (2005–2012 m.) skatinamas visuotinis ir suderintas požiūris, grindžiamas pasiūlos ir paklausos mažinimu tuo pat metu. Šios strategijos galiojimas baigsis įgyvendinant Stokholmo programą. Strategija turi būti atnaujinta remiantis išsamiau ES kovos su narkotikais veiksmų plano (2009–2012 m.) įvertinimu, kurį atliks Komisija, padedama Europos narkotikų ir narkomanijos stebėjimo centro bei Europolo.

Ši peržiūrėta strategija turėtų būti grindžiama trimis principais:

- veiksmų koordinavimo ir bendradarbiavimo, ypač Vakarų Balkanuose, Lotynų Amerikoje, Rytų partnerystėje dalyvaujančiose šalyse, Vakarų Afrikoje, Rusijoje, Vidurinėje Azijoje, Afganistane ir Jungtinėse Valstijose, gerinimu naudojant visas pagal Lisabonos sutartį nustatytas turimas priemones;
- pilietinės visuomenės telkimu, visų pirma stiprinant tokias iniciatyvas kaip Europos kovos su narkotikais veiksmų planą;
- mokslinių tyrimų stiprinimu ir informacijos palyginamumo didinimu siekiant gauti patikimus duomenis.

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos ir Komisijos užtikrinti, kad naująja Kovos su narkotikais strategija būtų remiama Sąjungos vidaus saugumo strategija ir kad ji neprieštarautų kitoms susijusioms politikos priemonėms, pavyzdžiui, OCTA, būsimai kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijai ir Tarybos išvadoms dėl kovos su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu.

4.5. Terorizmas

Europos Vadovų Taryba mano, kad terorizmo grėsmė tebėra didelė ir kad ši padėtis nuolat kinta priklausomai nuo tarptautinės bendruomenės pastangų kovoti su terorizmu ir teroristams atsirandančių naujų galimybių. Negalima prarasti budrumo ir suteikti progų šiems baisiems nusikaltėliams.

Pagarba teisinei valstybei, pagrindinėms teisėms ir laisvėms – vienas iš Sąjungos bendro darbo kovojant su terorizmu pagrindų. Kad nebūtų užginčytos, kovos su terorizmu priemonės turi būti įgyvendinamos visapusiškai gerbiant pagrindines teises ir laisves. Be to, visos susijusios šalys turėtų stengtis nepaniekinti jokios konkrečios žmonių grupės ir turėtų plėtoti kultūrų dialogą, kad būtų skatinamas tarpusavio pažinimas bei supratimas.

Sąjunga turi užtikrinti, kad būtų naudojamos visos kovos su terorizmu priemonės tuo pat metu visapusiškai gerbiant pagrindines teises ir laisves. Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtina savo kovos su terorizmu strategiją, kurią sudaro keturi veiklos aspektai: prevencija, persekiojimas, apsauga ir reagavimas; ir ragina sustiprinti prevencinę veiklą.

Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtina, kad ES kovos su terorizmu koordinatorius atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant Kovos su terorizmu strategijos įgyvendinimą ir vertinimą, kovos su terorizmu veiklos koordinavimą Sąjungoje ir skatinant geresnius Sąjungos ir trečiųjų šalių ryšius.

Europos Vadovų Taryba ragina:

- valstybes nares parengti prevencijos mechanizmus, kad visų pirma būtų sudarytos sąlygos iš anksto nustatyti radikalizmo skatinimo ar grėsmių, įskaitant smurtinio ir karinio ekstremizmo grėsmes, požymius;

- Komisiją, Tarybą ir valstybes nares sustiprinti kovos su radikalizmo skatinimu visuose pažeidžiamuose gyventojų sluoksniuose iniciatyvas remiantis nacionalinės politikos veiksmingumo įvertinimu; valstybės narės turėtų nustatyti geriausios praktikos pavyzdžius ir konkrečias veiklos priemones, kuriomis reikėtų dalytis su kitomis valstybėmis narėmis; naujos veiklos sritys galėtų apimti integravimą ir kovą su diskriminacija;
- valstybes nares, vyriausybinės institucijas ir Komisiją kartu su pilietine visuomene dėti daugiau pastangų ir dar glaudžiau bendradarbiauti, ypač vietos lygiu, siekiant suvokti visus šio reiškinio atsiradimo veiksnius ir propaguoti strategijas, kuriomis asmenys skatinami atsisakyti teroristinės veiklos. Tuo tikslu turėtų būti sukurtas vietos specialistų tinklas ir turėtų būti vystomi patirties prevencijos srityje dalijimosi tinklai.

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad svarbu geriau suvokti terorizmo propagandos platinimo, įskaitant internetu, būdus. Tam reikės geresnių techninių išteklių ir žinių. Reikia plėtoti su aviacija ir saugia laivyba susijusią veiklą, kartu atliekant grėsmių analizę, glaudžiai bendradarbiaujant su transporto operatoriais siekiant sumažinti poveikį keliaujantiems asmenims. Daugiau dėmesio turėtų būti skiriama potencialiems taikiniams, pavyzdžiui, miesto viešojo transporto ir greitųjų traukinių tinklams, taip pat energetikos ir vandens infrastruktūroms.

Europos Vadovų Taryba mano, kad kovos su terorizmu finansavimu priemonės turi būti pritaikytos atsižvelgiant į naujus galimus finansų sistemos trūkumus, taip pat į grynųjų pinigų kontrabandą bei piktnaudžiavimą finansinėmis paslaugomis, ir į teroristų taikomus naujus mokėjimo būdus.

Europos Vadovų Taryba ragina Komisiją:

- skatinti, kad būtų didinamas labdaros organizacijų veiklos skaidrumas ir atsakomybė, siekiant užtikrinti suderinamumą su Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) VIII specialiąja rekomendacija;
- rengiant / atnaujinant kovos su terorizmo finansavimu priemones atsižvelgti į naujus mokėjimo būdus;
- išnagrinėti galimybes atsekti terorizmo finansavimą Sąjungoje;
- pateikti priemones, kad būtų geriau teikiami atsiliepimai finansų įstaigoms dėl jų bendradarbiavimo kovojant su terorizmo finansavimu rezultatų.

Sąjunga turi užtikrinti, kad jos politika visiškai atitiktų tarptautinę teisę, visų pirma žmogaus teises reglamentuojančią teisę. Sąjunga aktyviai dalyvaus įvairiuose daugiašaliuose kovai su terorizmu skirtuose forumuose, ypač Jungtinių Tautų (JT) forumuose; tuose forumuose ji toliau kartu su partneriais sieks, kad būtų parengta Bendroji konvencija dėl tarptautinio terorizmo, ir dės pastangas, kad būtų numatytos sustiprintos bei veiksmingesnės JT Saugumo Tarybos sankcijos ir užtikrintas geresnis jų taikymas, siekiant apsaugoti pagrindines teises ir laisves bei užtikrinti teisingas bei aiškias procedūras. Reikia sustiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis apskritai ir su tarptautinėmis organizacijomis.

Reikėtų nustatyti bendrais kriterijais grįstą metodiką, kad būtų galima analizuoti grėsmes Europos lygiu. Kovoiant su terorizmu turėtų būti visapusiškai naudojamosi Europolu, Jungtiniu situacijų centru ir Eurojustu.

Turėtų būti įgyvendinamas ES veiksmų planas dėl saugumo, susijusio su sprogmenimis, didinimo ir teikiama daugiau informacijos apie jų saugumą. Turėtų būti sukurtas teisinis klausimų, susijusių su prekursorių keliama grėsme, sprendimo pagrindas.

4.6. Visapusiškas ir veiksmingas Sąjungos nelaimių valdymas: Sąjungos gebėjimų užkirsti kelią įvairioms nelaimėms, joms pasirengti ir į jas reaguoti stiprinimas

Gaivalinės ir žmogaus sukeltos nelaimės, pavyzdžiui, miškų gaisrai, žemės drebėjimai, potvyniai ir audros, taip pat teroro aktai, daro vis didesnę įtaką piliečių saugai ir saugumui, todėl reikia toliau plėtoti Sąjungos veiksmus, susijusius su nelaimių valdymu.

Sąjungos nelaimių valdymas turėtų būti grindžiamas integruotu požiūriu, apimančiu visą nelaimių valdymo ciklą, įskaitant nelaimių prevenciją, pasirengimą joms, reagavimą į jas ir jų padarinių šalinimą Sąjungoje ir už jos ribų.

Sąjungos nelaimių valdymas grindžiamas dviem pagrindiniais principais: valstybių narių atsakomybe suteikti savo piliečiams būtiną apsaugą kilus rizikai bei grėsmei ir valstybių narių solidarumu teikiant viena kitai pagalbą prieš nelaimę, jos metu ir po jos, jei nacionalinių gebėjimų nepakanka nelaimei įveikti ar ji paveikia daugiau nei vieną valstybę narę. Europos Vadovų Taryba mano, kad ateityje vykdant Sąjungos veiksmus reikėtų vadovautis tikslu mažinti pažeidžiamumą nelaimių atveju plėtojant strateginį požiūrį į nelaimių prevenciją ir toliau gerinant pasirengimą bei reagavimo veiksmus, tuo pat metu pripažįstant nacionalinę atsakomybę. Be to, reikėtų parengti pavojaus ir rizikos nustatymo metodų, įvertinimo ir analizės gaires bei gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, kurios gali kilti Sąjungoje, rizikos apžvalgą. Būtina toliau dėti pastangas stiprinant Sąjungos civilinės saugos mechanizmą ir tobulinant civilinės saugos priemones, be kita ko, pagalbos koordinavimo priemonės prieinamumą, sąveiką, naudojimą bei paramą koordinuojant pagalbą, taip pat ir už Sąjungos teritorijos ribų susidarius pavojingai ekstremaliai situacijai, dėl kurios gali nukentėti užsienyje esantys Sąjungos piliečiai. Turėtų būti sustiprintas Stebėsenos ir informacijos centras (MIC) siekiant pagerinti valstybių narių teikiamos pagalbos koordinavimą, valstybėms narėms teikti nustatymo ir analitinę paramą siekiant toliau nustatyti ir registruoti nacionalinius ir tarptautinius civilinės saugos modulius bei rengti mokymus ir pratybas siekiant stiprinti veiksmingą Sąjungos reagavimą į nelaimes.

Sumažinti pažeidžiamumą išpuolių atveju – vienas iš pagrindinių tikslų, kurių siekiama Sąjungos veiksmais, susijusiais su Sąjungos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsauga. Kai bus įgyvendinama 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo, turėtų būti tinkamu laiku analizuojama ir peržiūrima, kad būtų galima apsvarstyti, ar įtraukti į ją papildomus politikos sektorius.

Buvo imtasi veiksmų nacionaliniu ir Sąjungos lygiais dėl cheminių, biologinių, radiologinių ar branduolinių (ChBRB) nelaimių pavojaus, visų pirma dėl ChBRB medžiagas naudojančių teroristinių grupuočių keliamos grėsmės. Bendras ChBRB saugumo politikos tikslas – pateikti laikantis prioritetinės tvarkos parengtą, aktualią ir veiksmingą Europos strategiją, kuria siekiama padidinti Sąjungos piliečių apsaugą nuo incidentų, kurių metu naudojamos ChBRB medžiagos. Siekiant šio tikslo būtina įgyvendinti ES ChBRB veiksmų planą, grindžiamą požiūriu į visas nelaimes, įskaitant prevencijos, nustatymo, pasirengimo ir reagavimo veiksmus didesnio masto incidentų, susijusių su ypač pavojingomis ChBRB medžiagomis, atvejais.

Moksliniai tyrimai taps vis svarbesni siekiant remti visas nelaimių valdymo sritis. Reikia išnagrinėti mokslinių tyrimų galimybes įgyvendinant 2007–2013 m. Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintąją bendrąją programą bei vėlesnes bendrąsias programas ir turėtų būti pateiktas atitinkamas pasiūlymas siekiant remti šį tikslą.

Siekiant imtis intervencinių veiksmų trečiosiose šalyse – tiek veiksmų vietoje, tiek parengiamųjų veiksmų (mokymas, bendros pratybos) – pirmenybė ir toliau turėtų būti teikiama glaudžiam bendradarbiavimui su tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma JT, kurios atlieka bendrą koordinavimo vaidmenį tarptautinių humanitarinių reagavimo veiksmų atveju. Laikantis 2007 m. Europos konsensuso dėl humanitarinės pagalbos, tvirtas Sąjungos veiksmų koordinavimas ir vaidmuo sustiprins bendrus tarptautinius humanitarinius reagavimo veiksmus, įskaitant bendras pastangas tobulinti humanitarinę sistemą, ir taip pat sustiprintų ES siekį glaudžiai bendradarbiauti su kitais humanitarinės veiklos subjektais. Norint užtikrinti ES saugą ir saugumą reikia su trečiosiomis šalimis, ypač su kaimyninėmis šalimis ir šalimis, kurios gali tapti valstybėmis narėmis, palaikyti nuolatinį dialogą ir su jomis bendradarbiauti. Vis dažnesnės Sąjungos iniciatyvos stiprinti regioninį bendradarbiavimą, pavyzdžiui, Viduržemio, Baltijos jūros ir Juodosios jūros regionuose, taip pat Rytų partnerystė, yra skirtos prisidėti prie šių tikslų.

5. GALIMYBĖ ATVYKTI Į EUROPA GLOBALIZUOTAME PASAULYJE

5.1. Integruotas išorės sienų valdymas

Sąjunga turi toliau paprastinti legalaus atvykimo sąlygas į valstybių narių teritoriją, tuo pačiu imdamasi priemonių kovai su nelegalia imigracija ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir išlaikydama aukštą saugumo lygį. Stiprinant sienų kontrolę tiems asmenims, kurie turi teisę naudotis apsaugos sistemomis, ypač asmenims ir grupėms, esantiems pažeidžiamoje padėtyje, neturėtų iškilti kliūčių pasinaudoti šiomis sistemomis. Šiuo požiūriu pirmenybė bus suteikta turintiems tarptautinės apsaugos poreikių ir nelydimų nepilnamečių priėmimui. Nepaprastai svarbu koordinuoti FRONTEX ir EASO veiklą, siekiant priimti migrantus prie Sąjungos išorės sienų. Europos Vadovų Taryba ragina toliau plėtoti integruotą sienų valdymą, įskaitant FRONTEX vaidmens stiprinimą, kad būtų padidinti jos pajėgumai veiksmingiau reaguoti į kintančius migracijos srautus.

Todėl Europos Vadovų Taryba:

- prašo Komisijos ne vėliau kaip 2010 m. pradžioje pateikti pasiūlymus dėl FRONTEX įgaliojimų patikslinimo ir vaidmens sustiprinimo, atsižvelgiant į agentūros vertinimo rezultatus ir valstybių narių vaidmenį bei atsakomybę sienų kontrolės srityje. Šiuos pasiūlymus galėtų sudaryti šie elementai: aiškių bendrų veiklos procedūrų parengimas; šios procedūros apima aiškias taisykles, taikomas dalyvaujant bendrose operacijose jūroje, tinkamai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti mišriuose srautuose keliaujančių asmenų apsaugą, laikantis tarptautinės teisės, o tai pat intensyvesnis operatyvinis FRONTEX ir kilmės bei tranzito šalių bendradarbiavimas ir galimybės vykdyti FRONTEX finansuojamus jungtinius skrydžius nagrinėjimas. Siekdama skatinti, kad būtų tinkamai įgyvendinama FRONTEX operacijoms taikytina teisinė sistema, Komisija turėtų apsvarstyti galimybę įtraukti incidentų pranešimo ir registravimo mechanizmą, kurį gali tinkamai įgyvendinti atitinkamos institucijos;
- prašo pačios FRONTEX svarstyti galimybę, neviršijant savo įgaliojimų, įsteigti regioninius ir (arba) specializuotus biurus, kad būtų atsižvelgta į įvairias aplinkybes, visų pirma skirtus sausumos sienai rytuose ir jūros sienai pietuose. Įsteigus tokius biurus jokių būdu neturėtų būti pakenkta FRONTEX agentūros vieningumui. Prieš steigdama tokius biurus, FRONTEX turėtų apie savo ketinimus pranešti Tarybai;

- prašo Komisijos pradėti debatus dėl ilgalaikio FRONTEX plėtojimo. Šių debatų metu turėtų būti, be kita ko, svarstoma galimybė sukurti Europos sienų apsaugos pareigūnų sistemą, kaip numatyta Hagos programoje;
- prašo Europos prieglobsčio paramos biuro parengti metodus, kaip geriau mišriuose srautuose nustatyti asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir bendradarbiauti su FRONTEX, kai tik yra galimybė;
- mano, kad Šengeno erdvės įvertinimo procesas tebebus itin svarbus, todėl reikėtų jį tobulinti stiprinant FRONTEX vaidmenį šioje srityje;
- prašo Tarybos ir Komisijos remti aktyvesnį gebėjimų stiprinimą trečiosiose šalyse, kad jos galėtų veiksmingai kontroliuoti savo išorės sienas.

Europos Vadovų Taryba laukia tolesnio Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR) plėtojimo prie pietinės ir rytinės sienų, kad būtų įdiegta moderniomis technologijomis pagrįsta sistema, kuria remiamos valstybės narės, skatinama sąveika ir vienodų sienų stebėjimo standartų laikymasis bei užtikrinamas būtinas valstybių narių ir FRONTEX bendradarbiavimas, kad nedelsiant būtų keičiamasi stebėjimo duomenimis. Ši sistema turėtų būti plėtojama atsižvelgiant į darbą kitose susijusiose Europos Sąjungos integruotos jūrų politikos srityse; be to, vidutiniu laikotarpiu turi būti sudarytos galimybės bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis. Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti reikiamus pasiūlymus, kad šie tikslai būtų pasiekti.

Europos Vadovų Taryba atkreipia dėmesį į valstybėse narėse ir FRONTEX vykdomus tyrimus automatizuotos sienų kontrolės srityje ir ragina jas toliau dirbti siekiant nustatyti geriausią praktiką, kad būtų pagerinta išorės sienų kontrolė.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo valstybių narių ir Komisijos išnagrinėti būdus, kaip siekiant dvejopo tikslo – sudaryti palankesnes atvykimo sąlygas ir gerinti saugumą – būtų galima geriau koordinuoti, integruoti ir racionalizuoti įvairių rūšių patikrinimus prie išorės sienos. Be to, siekiant pagerinti visų šioje veikloje dalyvaujančių šalių veiklos rezultatyvumą ir veiksmingiau kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu reikėtų nagrinėti galimybes intensyviau keistis informacija ir vykdyti glaudesnę ES teritorijoje dirbančių sienos apsaugos institucijų ir kitų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą.

Europos Vadovų Tarybos manymu, technologijos gali atlikti svarbų vaidmenį gerinant ir stiprinant išorės sienų kontrolės sistemą. Todėl vienas iš pagrindinių tikslų tebėra Antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) eksploatavimo pradžia ir Vizų informacinės sistemos (VIS) diegimas; Europos Vadovų Taryba ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad šios sistemos veiktų visu pajėgumu, laikantis tvarkaraščių, kurie bus nustatyti tuo tikslu. Prieš kuriant naujas sistemas, turėtų būti atliktas šių ir kitų esamų sistemų įvertinimas ir atsižvelgta į sunkumus, su kuriais buvo susidurta jas diegiant. Didelio masto IT sistemų administravimo nustatymas galėtų būti labai svarbus veiksnys ateityje galbūt plėtojant IT sistemas.

Europos Vadovų Taryba laikosi nuomonės, kad esamos sistemos galėtų papildyti elektroninė atvykimo į valstybes nares ir išvykimo iš jų registravimo sistema, kad valstybės narės galėtų veiksmingai keistis duomenimis, tuo pačiu užtikrindamos duomenų apsaugos taisyklių laikymąsi. Sistemos įdiegimui prie sausumo sienų turėtų būti skirtas ypatingas dėmesys; prieš diegiant sistemą, turėtų būti išnagrinėta, kokių tai turėtų pasekmių infrastruktūrai ir ar dėl to nesusidarytų eilių prie sienų.

Naujos ir sąveikios technologijos suteikia daug galimybių sienų valdymą padaryti veiksmingesnį ir saugesnį, tačiau jas naudojant neturėtų susidaryti padėtis, kai keleiviai diskriminuojami ar jiems sudaromos nevienodos galimybės. Šias technologijas sudaro, *inter alia*, automatizuotos sienų kontrolės vartai.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- pateikti pasiūlymus dėl atvykimo ir išvykimo registravimo sistemos kartu su paspartinto keleivių registravimo programa, kad tokia sistema pradėtų veikti kuo greičiau;
- parengti Europos kelionės leidimo sistemos kūrimo galimybės ir naudingumo tyrimą ir prireikus pateikti būtinus pasiūlymus;
- toliau nagrinėti automatizuotos sienų kontrolės klausimą ir kitus susijusius klausimus, kad sienų kontrolės valdymas taptų veiksmingesnis.

5.2. Vizų politika

Europos Vadovų Taryba mano, kad Vizų kodekso įsigaliojimas ir laipsniškas VIS diegimas sudarys naujas svarbias galimybes toliau plėtoti bendrą vizų politiką. Tokia politika taip pat turi būti platesnės vizijos, kurioje atsižvelgiama į atitinkamas vidaus ir išorės politikos problemas, dalis. Todėl Europos Vadovų Taryba skatina Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti šių naujovių teikiamomis galimybėmis, siekiant intensyvuoti regioninį konsulinį bendradarbiavimą vykdant regioninio konsulinio bendradarbiavimo programas, kuriose visų pirma galėtų būti numatytas bendrų prašymų išduoti vizą centrų įsteigimas, prireikus savanorišku pagrindu.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo:

- Komisijos ir Tarybos toliau nagrinėti galimybes, atsirandančias atitinkamais atvejais sudarius susitarimus su trečiosiomis šalimis dėl vizų režimo supaprastinimo;
- Komisijos reguliariai peržiūrėti trečiųjų šalių, kurių piliečiams taikomas ar netaikomas reikalavimas turėti vizą, sąrašą pagal atitinkamus kriterijus, susijusius, pavyzdžiui, su nelegalia imigracija, viešąja tvarka ir saugumu, kuriais atsižvelgiama į Sąjungos vidaus ir užsienio politikos tikslus;
- Komisijos suintensyvuoti pastangas, kad būtų užtikrintas vizų režimo abipusiškumo principo taikymas ir užkirstas kelias tam, kad trečiosios šalys imtų (pakartotinai) taikyti vizų režimą kuriai nors valstybei narei, ir nustatyti priemones, kurių galėtų būti imtasi prieš pradėdant taikyti vizų abipusiškumo principą toms trečiosioms šalims.

Siekdama sudaryti galimybę pereiti į kitą bendros vizų politikos plėtojimo etapą ir atsižvelgdama į valstybių narių kompetenciją šioje srityje, Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti tyrimą, kuriame būtų išnagrinėta galimybė nustatyti bendrą Europos mechanizmą trumpalaikėms vizoms išduoti. Šiame tyrime taip pat galėtų būti išnagrinėta, kokių mastu asmens rizikos vertinimas galėtų papildyti su pilietybe susijusios rizikos prezumpciją.

6. EUROPA UŽ ATSAKOMYBĘ, SOLIDARUMĄ IR PARTNERYSTĘ MIGRACIJOS IR PRIEGLOBSČIO SRITYJE

Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad padidėjęs asmenų judumas tiek sudaro galimybes, tiek kelia sunkumų, ir pabrėžia, kad gerai valdoma migracija gali būti naudinga visiems suinteresuotiesiems subjektams. Europos Vadovų Taryba taip pat pripažįsta, kad dėl rimtų demografinių problemų, su kuriomis Sąjunga susidurs ateityje, padidėjus darbo jėgos paklausai lanksti migracijos politika labai prisidės prie Sąjungos ekonominio vystymosi ir rezultatų ilguoju laikotarpiu. Europos Vadovų Taryba laikosi nuomonės, kad turėtų būti atsižvelgta į ilgalaikes migracijos pasekmes, pavyzdžiui, darbo rinkoms ir socialinei migrantų padėčiai, ir kad migracijos ir integracijos sąsaja tebėra itin svarbi, *inter alia*, Sąjungos pagrindinių vertybių požiūriu. Be to, Europos Vadovų Taryba primena, kad bendros Europos prieglobsčio sistemos sukūrimas iki 2012 m. tebėra vienas pagrindinių Sąjungos politikos tikslų.

Europos Vadovų Taryba ragina parengti išsamią ir tvarią Sąjungos migracijos ir prieglobsčio politikos sistemą, kuria remiantis ir laikantis solidarumo būtų galima adekvačiai ir aktyviai valdyti migracijos srautų pokyčius bei ieškoti išeičių iš tokių padėčių, kokias dabar susidariusi prie išorės sienų pietuose. Reikalingos didelės pastangos siekiant užmegzti ir intensyvinti Sąjungos ir trečiųjų šalių, regionų ir organizacijų dialogą bei partnerystę, kad būtų galima užtikrintai ir pasiremiant įrodymais reaguoti susidarius tokioms padėtimis, atsižvelgiant į tai, kad nelegali imigracija į Sąjungą vyksta kertant ir kitas sienas arba piktnaudžiaujant vizomis. Vienas iš svarbių tikslų – vengti tragedijų jūroje pasikartojimo. Vis gi susiklosčius tragiškai padėčiai, reikėtų ieškoti būdų, kaip būtų galima geriau sudaryti į Sąjungos bandžiusių pateikti migrantų sąrašą ir, jei įmanoma, nustatyti jų tapatybę.

Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad reikia rasti praktinius sprendimus, kuriais Europos lygiu migracijos politika būtų labiau suderinta su kitomis politikos sritimis, pavyzdžiui, užsienio ir vystymosi politika, prekybos, užimtumo, sveikatos ir švietimo politika. Visų pirma Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos nagrinėti, kokiomis procedūromis migracijos politikos plėtojimas būtų labiau susietas su strategijos, pakeisiančios Lisabonos strategija, plėtojimu. Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad Sąjungos finansiniai ištekliai turėtų būti lanksčiau ir nuosekliau naudojami tiek apimties, tiek pritaikomumo požiūriu siekiant remti prieglobsčio ir migracijos srityje plėtojamą politiką.

Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtina principus, nustatytus visuotiniame požiūryje į migraciją ir Europos imigracijos ir prieglobsčio pakte. Europos Vadovų Taryba taip pat primena 2009 m. birželio mėn. ir spalio mėn. išvadas šiuo klausimu. Ji pabrėžia, kad būtina visapusiškai įgyvendinti visas priemones ir įvertinti jas, kaip buvo nuspręsta. Ji primena pakte nurodytus penkis pagrindinius įsipareigojimus:

- organizuoti legalią migraciją atsižvelgiant į prioritetus, poreikius bei priėmimo pajėgumus, kuriuos nustato kiekviena valstybė narė, ir skatinti integraciją;
- kovoti su neteisėta imigracija užtikrinant, kad neteisėtai gyvenantys užsieniečiai grįžtų į savo kilmės šalis arba į tranzito šalį;
- didinti sienų kontrolės veiksmingumą;
- sukurti prieglobsčio Europą;
- užmegzti visapusišką partnerystę su kilmės bei tranzito šalimis, kad būtų skatinama migracijos ir vystymosi sinergija.

6.1. Dinamiška ir visapusiška migracijos politika

6.1.1. Visuotinio požiūrio į migraciją stiprinimas, plėtojimas ir įgyvendinimas

Europos Vadovų Taryba visada pabrėžia, kad Sąjungos migracijos politika turi sudaryti neatskiriamą Sąjungos užsienio politikos dalį, ir pripažįsta, kad pasitvirtino, jog šiuo tikslu kaip strateginis pagrindas yra tinkamas visuotinis požiūris į migraciją. Remdamasi pirminiais solidarumo, pusiausvyros ir tikros partnerystės su Sąjungai nepriklausančiomis kilmės ir tranzito šalimis principais ir atsižvelgdama į pasiekimus, Europos Vadovų Taryba ragina toliau plėtoti ir stiprinti šį integruotą požiūrį. Reikia paspartinti visuotinio požiūrio į migraciją įgyvendinimą strategiškai naudojant visas pagal jį taikomas priemones ir patobulinti jį labiau koordinuojant veiksmus. Turėtų būti išlaikyta trijų sričių (judumo legalios migracijos skatinimo, migracijos ir vystymosi ryšio optimizavimo ir nelegalios imigracijos prevencijos bei kovos su ja) pusiausvyra. Pagrindinis dėmesys ir toliau turėtų būti skiriamas bendradarbiavimui su svarbiausiomis Afrikos ir Rytų bei Pietryčių Europos šalimis. Taip pat turėtų būti toliau plėtojamas dialogas ir bendradarbiavimas su kitomis šalimis ir regionais, pavyzdžiui, Azija ir Lotynų Amerika, remiantis bendrų interesų ir iššūkių nustatymu.

Šiuo tikslu Europos Vadovų Taryba pabrėžia šiuos prioritetus:

- strateginį, įrodymais grindžiamą ir sisteminių visų turimų visuotinio požiūrio į migraciją priemonių – migracijos modelių, misijų migracijos klausimais, bendradarbiavimo migracijos ir vystymosi klausimais forumų ir partnerysčių judumo srityje – naudojimą siekiant ilgalaikio bendradarbiavimo visose šios politikos srityse palaikant glaudžią partnerystę su pasirinktomis trečiosiomis šalimis, per kurias eina svarbiausi migracijos maršrutai;
- tolesnį išplėstinį partnerysčių judumo srityje priemonės, kaip pagrindinio strateginio, išsamaus ir ilgalaikio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis migracijos valdymo klausimais pagrindo, suteikiančio pridėtinę vertę dvišaliams pagrindams, naudojimą. Kad šios partnerystės būtų sėkmingai įgyvendintos, reikia geriau koordinuoti veiksmus ir dėti daug pastangų stiprinant gebėjimus kilmės, tranzito ir paskirties šalyse. Europos Vadovų Taryba ragina toliau plėtoti partnerysčių judumo srityje priemonę, kartu laikantis jo savanoriško pobūdžio. Partnerystės priemonė turėtų būti lanksti, tenkinti Sąjungos bei šalių partnerių poreikius ir apimti bendradarbiavimą visose visuotinio požiūrio į migraciją srityse;
- veiksmingesnį esamų Sąjungos bendradarbiavimo priemonių naudojimą, kad būtų sustiprinti šalių partnerių gebėjimai siekiant užtikrinti gerai veikiančias infrastruktūras ir pakankamus administracinius gebėjimus valdyti visus migracijos aspektus, be kita ko, pagerinti jų gebėjimą suteikti tinkamą apsaugą, ir padidinti judumo teikiamą naudą bei galimybes.

Kad visuotinis požiūris į migraciją būtų įgyvendintas sėkmingai, reikėtų reguliariai atlikti įvertinimus, didinti įsipareigojimus ir stiprinti gebėjimus, taip pat didinti Sąjungos ir valstybių narių šios srities finansinių priemonių lankstumą.

6.1.2. Migracija ir vystymasis

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant padidinti teigiamą ir sumažinti neigiamą migracijos poveikį vystymuisi, laikantis visuotinio požiūrio į migraciją.

Veiksminga politika gali suteikti pagrindą, reikalingą tam, kad paskirties ir kilmės šalys bei patys migrantai galėtų bendradarbiauti siekdami didesnio tarptautinės migracijos poveikio vystymuisi.

Darnaus judumo ir migracijos skatinimo pastangos kartu su kilmės šalimis turėtų būti glaudžiai susietos su pastangomis, kuriomis trečiosiose šalyse skatinama didinti tinkamo ir produktyvaus darbo bei geresnio pragyvenimo galimybes siekiant sumažinti protų nutekėjimą.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos iki 2012 m. pateikti pasiūlymus dėl:

- to, kaip toliau užtikrinti veiksmingą, saugų bei nebrangų perlaidų siuntimą ir padidinti perlaidų daromą poveikį vystymuisi, taip pat įvertinti, ar įmanoma sukurti bendrą Sąjungos perlaidų portalą, kur migrantams būtų teikiama informacija apie pervedimų kainas bei skatinama perlaidų paslaugų teikėjų konkurencija;

- to, kaip būtų galima labiau įtraukti diasporos grupes į Sąjungos iniciatyvas vystymosi srityje ir kaip valstybės narės gali remti diasporos grupių pastangas sustiprinti jų kilmės šalių vystymąsi;
- būdų, kaip toliau nagrinėti apykaitinės migracijos koncepciją ir tyrinėti, kaip sudaryti palankesnes sąlygas tvarkingai migrantų apykaitai, vykstančiai pagal specialių projektų ar programų sistemą arba ne pagal šią sistemą, įskaitant plataus masto tyrimą dėl to, kaip atitinkamomis politikos sritimis būtų galima prisidėti prie išankstinių didesnio laikino ir apykaitinio judumo sąlygų bei daryti joms poveikį;
- Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad Europos lygiu reikalinga labiau suderinta politika siekiant skatinti teigiamą migracijos poveikį vystymuisi atsižvelgiant į Sąjungos veiklą išorės aspektu ir tarptautinę migraciją labiau suderinti su Tūkstantmečio vystymosi tikslų siekimu. Europos Vadovų Taryba ragina Tarybą užtikrinti, kad jos veiksmai šioje srityje būtų suderinti ir nuoseklūs.

Reikia toliau nagrinėti klimato kaitos, migracijos ir vystymosi ryšį; todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti klimato kaitos poveikio tarptautinei migracijai tyrimą, įskaitant galimą jos poveikį imigracijai į Sąjungą.

6.1.3. *Suderinta ir nacionalinės darbo rinkos poreikius atitinkanti politika*

Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad darbo jėgos imigracija gali padėti didinti konkurencingumą ir ekonominį gyvybingumą. Šiuo požiūriu Europos Vadovų Taryba laikosi nuomonės, kad Sąjunga turėtų skatinti kurti lanksčias priėmimo sistemas, kurias įdiegus būtų atsižvelgiama į kiekvienos valstybės narės nustatytus prioritetus, poreikius, skaičius ir apimtis, o migrantai galėtų visapusiškai pasinaudoti galimybėmis, kurias teikia jų turima kvalifikacija ir žinios. Kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos geriau suderinti darbo jėgos pasiūlą ir paklausą, vykdoma nuosekli imigracijos politika ir atliekami geresni integracijos vertinimai, atsižvelgiant į kvalifikacijas, kurių reikia Europos darbo rinkoms. Šiomis sistemomis turi būti tinkamai atsižvelgiama į valstybių narių kompetenciją, visų pirma valdyti savo darbo rinką, ir Sąjungos pirmenybės principą.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- Komisijos ir Tarybos toliau įgyvendinti Legalios migracijos politikos planą;
- Komisijos apsvarstyti, kaip galima veiksmingiau panaudoti esamus informavimo šaltinius ir tinklus siekiant užtikrinti, kad būtų palyginamų duomenų migracijos klausimais, kad būtų priimami labiau pagrįsti politiniai sprendimai, taip pat atsižvelgiant į naujausius pokyčius;

- Komisijos ir Tarybos įvertinti esamą politiką, kuria, *inter alia*, turėtų būti patobulintas kvalifikacijų pripažinimas bei Europos Sąjungos ir trečiųjų šalių darbo jėgos paklausos ir pasiūlos atitiktis, taip pat gebėjimas analizuoti darbo rinkos poreikius, padidintas Europos užimtumo ir įdarbinimo informacijos internetu skaidrumas, pagerintas mokymas, informacijos platinimas bei kvalifikacijų paklausos ir pasiūlos derinimas kilmės šalyje;
- Komisijos įvertinti šioje srityje priimtų priemonių poveikį ir veiksmingumą, siekiant nustatyti, ar reikia konsoliduoti galiojančius teisės aktus, taip pat ir darbuotojų kategorijų, kurioms šiuo metu netaikomi Sąjungos teisės aktai, atžvilgiu.

6.1.4. Aktyvi politika, skirta migrantams ir jų teisėms

Sąjunga turi užtikrinti, kad su trečiųjų šalių piliečiais, teisėtai gyvenančiais jos valstybių narių teritorijoje, būtų sąžiningai elgiamasi. Aktyvesnės integracijos politikos tikslas turėtų būti suteikti jiems teises ir pareigas, kurios būtų lygiavertės Sąjungos piliečių teisėms ir pareigoms. Tai turėtų būti bendros imigracijos politikos tikslas ir turėtų būti įgyvendintas kuo greičiau, bet ne vėliau kaip 2014 m.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti pasiūlymus dėl:

- visų imigracijos srities teisės aktų konsolidavimo, pradedant legalios migracijos srities teisės aktais, kuris būtų grindžiamas galiojančio *acquis* įvertinimu ir kuriame būtų padaryti pakeitimai, kad būtų supaprastintos ir (arba) prireikus išplėstos dabartinės nuostatos bei pagerintas jų taikymas ir nuoseklumas;
- 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą įvertinimo ir prireikus peržiūros, atsižvelgiant į integracijos priemonių svarbą.

6.1.5. *Integravimas*

Sėkminga teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracija tebėra esminis aspektas norint maksimaliai padidinti imigracijos naudą. Europos bendradarbiavimas gali padėti nustatyti veiksmingesnę integracijos politiką valstybėse narėse, suteikiant paskatų valstybėms narėms veikti ir remiant jų veiksmus. Europos bendradarbiavimo integracijos srityje esminis tikslas yra visiems suteikti lygiavertes teises, pareigas ir galimybes, atsižvelgiant į būtinybę subalansuoti migrantų teises ir pareigas.

Integracija yra dinamiškas dvikryptis tarpusavio sąveikos procesas, kurio metu reikalingos ne tik nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų pastangos, bet ir didesnis priimančiosios bendruomenės bei imigrantų įsipareigojimas.

Valstybių narių integracijos politika turėtų būti remiama toliau plėtojant keitimosi žiniomis struktūras bei priemones ir koordinuojant veiksmus su kitomis atitinkamomis politikos sritimis, pavyzdžiui, užimtumo, švietimo ir socialinės aprėpties politika. Galimybė įsivieninti – svarbiausias sėkmingos integracijos aspektas.

Europos Vadovų Taryba taip pat prašo Komisijos remti valstybių narių pastangas:

- kuriant Komisijos ir valstybių narių įgyvendinamą koordinavimo mechanizmą, veikiančią bendros bazės pagrindu, kuris turėtų sudaryti sąlygas pagerinti Europos keitimosi žiniomis struktūras ir priemones;
- visapusiškai įtraukiant integracijos klausimus į visas susijusias politikos sritis;
- siekiant nustatyti bendrą patirtį ir Europos modulius, apimančius pagrindinius elementus, pavyzdžiui, įvadinis kursas ir kalbos kursas, tvirtus priimančios bendruomenės įsipareigojimus ir aktyvų imigrantų dalyvavimą visose bendruomenės gyvenimo srityse, siekiant remti integracijos procesą;
- siekiant parengti pagrindinius kelių atitinkamų politikos sričių (pavyzdžiui, užimtumo, švietimo ir socialinės aprėpties) rodiklius, kad būtų galima stebėti integracijos politikos rezultatus siekiant padidinti nacionalinės patirties palyginamumą ir sustiprinti Europos mokymosi procesą;

- aktyviau konsultuojantis su pilietine visuomene ir remiant aktyvesnį jos vaidmenį, atsižvelgiant į integracijos poreikius įvairiose politikos srityse ir naudojant Europos integracijos forumą bei Europos integracijos žiniatinklį;
- stiprinant demokratijos vertybes ir socialinę aprėptį imigracijos ir imigrantų integracijos požiūriu bei skatinant tarpkultūrinį dialogą ir ryšius visais lygiais.

6.1.6. *Veiksminga kovos su nelegalia imigracija politika*

Europos Vadovų Taryba yra įsitikinusi, kad plėtojant bendrą imigracijos politiką tebėra svarbu veiksmingai kovoti su nelegalia imigracija. Kova su prekyba žmonėmis ir nelegaliu žmonių įvežimu, integruotas sienų valdymas ir bendradarbiavimas su kilmės ir tranzito šalimis, sustiprintas policijos ir teisminiu bendradarbiavimu, turi ir toliau būti vienas pagrindinių prioritetų siekiant šio tikslo. Turime siekti užkirsti kelią žmogiškosioms tragedijoms, kurios atsiranda dėl prekybos žmonėmis veiklos.

Esminis gerai valdomos migracijos sistemos Sąjungoje elementas yra veiksminga ir tvari grąžinimo politika. Sąjunga ir valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, kad grąžintų nelegaliai gyvenančius trečiųjų šalių piliečius. Šiam tikslui turėtų būti skirtos būtinos finansinės lėšos. Tokia politika turi būti įgyvendinama visapusiškai laikantis negrąžinimo principo, gerbiant pagrindines kiekvieno grįžtančio asmens teises ir laisves bei orumą. Pirmenybė turėtų būti teikiama savanoriškam grįžimui, tuo pat metu pripažįstant, kad atitinkamais atvejais siekiant užtikrinti grįžimo procesą būtinos veiksmingos priemonės.

Siekiant sukurti visapusišką požiūrį į grąžinimą ir readmisiją, būtina stiprinti bendradarbiavimą su kilmės ir tranzito šalimis, laikantis visuotinio požiūrio į migraciją ir Europos imigracijos ir prieglobsčio pakto, kartu pripažįstant, kad visos valstybės turi priimti atgal savo piliečius, kurie neteisėtai gyvena kitos valstybės teritorijoje.

Svarbu užtikrinti, kad būtų atidžiai stebimas grąžinimo srityje naujai patvirtintų priemonių ir sankcijų darbdaviams bei galiojančių susitarimų dėl readmisijos įgyvendinimas, siekiant užtikrinti veiksmingą jų taikymą.

Europos Vadovų Taryba mano, kad daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama:

- savanoriško grąžimo skatinimui, be kita ko, kuriant paskatų sistemas, plėtojant mokymą, reintegraciją bei subsidijas ir naudojantis esamų finansinių priemonių teikiamomis galimybėmis;
- tam, kad valstybės narės:
 - visapusiškai taikytų Sąjungos nuostatas, pagal kurias vienos valstybės narės priimtas sprendimas dėl grąžinimo yra taikomas visoje Europos Sąjungos teritorijoje, ir veiksmingam sprendimų dėl grąžinimo abipusio pripažinimo principo taikymui į SIS sistemą įvedant draudimus atvykti ir sudarant palankesnes keitimosi informacija sąlygas;
 - pagerintų keitimąsi informacija apie pokyčius legalizavimo srityje nacionaliniu lygiu, siekiant užtikrinti suderinimą su Europos imigracijos ir prieglobsčio pakte nurodytais principais;

- Komisijos, FRONTEX ir valstybių narių savanoriškam pagalbos teikimui valstybėms narėms, kurioms tenka specifinė ir neproporcingai didelė našta, siekiant užtikrinti jų gražinimo politikos tam tikrų trečiųjų šalių atžvilgiu efektyvumą;
- veiksmingesniems veiksams kovos su nelegalia imigracija ir prekyba žmonėmis bei nelegaliu žmonių įvežimu srityje, rengiant informaciją apie migracijos maršrutus, taip pat apibendrintą visapusišką informaciją, dėl kurios gerėja žinios apie migracijos srautus ir kuria remiantis imamas atsakomųjų priemonių, skatinant bendradarbiavimą sienų stebėjimo ir kontrolės srityje, sudarant palankesnes sąlygas readmisijai šiuo tikslu skatinant paramos grįžimui ir reintegracijai priemones bei stiprinant trečiųjų šalių gebėjimus;
- atskirų veiksmingų ir operatyvinių susitarimų dėl readmisijos sudarymui Sąjungos lygiu arba dvišaliu pagrindu;
- užtikrinimui, kad Sąjungos veiksmais, kurių siekiama readmisijos srityje, būtų suteikta pridėtinė vertė gražinimo politikai ir didinamas jos veiksmingumas, įskaitant esamus dvišalius susitarimus ir praktiką;

- tam, kad Komisija 2010 m. pateiktų EB/ES susitarimų dėl readmisijos įvertinimą ir vykdomų derybų apžvalgą, ir pasiūlytų jų įgyvendinimo stebėsenos mechanizmą. Remdamasi tuo Taryba turėtų nustatyti atnaujintą nuoseklią strategiją dėl readmisijos, atsižvelgdama į bendrus santykius su atitinkama šalimi, įskaitant bendrą požiūrį į trečiąsias šalis, kurios nebendradarbiauja savo piliečių priėmimo atgal srityje;
- intensyvesniam praktiniam valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimui, pavyzdžiui, reguliariai organizuojant FRONTEX finansuojamus užsakomuosius jungtinius asmenų grąžinimo skrydžius ir tikrinant grąžintinų trečiųjų šalių piliečių pilietybę, taip pat pasirūpinant kelionės dokumentų įsigijimu trečiosiose šalyse;
- intensyvesniam tiksliniam mokymui ir paramai įranga;
- koordinuotam valstybių narių požiūriui, kuriant ryšių palaikymo pareigūnų kilmės ir tranzito šalyse tinklą.

6.1.7. Nelydimi nepilnamečiai

Nelydimi nepilnamečiai, į valstybes nares atvykstantys iš trečiųjų šalių, yra ypač pažeidžiama grupė, ir jiems reikia skirti ypatingą dėmesį bei jų atžvilgiu priimti specialius sprendimus, ypač nepilnamečių, kuriems gresia pavojus, atveju. Tai didelė problema valstybėms narėms ir bendrą susirūpinimą keliantis klausimas. Nustatytos sritys, kurioms turi būti skiriamas ypatingas dėmesys: keitimasis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, kova su nelegaliu nepilnamečių įvežimu, bendradarbiavimas su kilmės šalimis, su amžiaus nustatymo metodais, tapatybės nustatymu ir šeimos narių suradimu susiję klausimai ir poreikis skirti ypatingą dėmesį nelydimiems nepilnamečiams kovojant su prekyba žmonėmis. Visapusiškas atsakas Sąjungos lygiu turėtų apimti prevencijos, apsaugos ir paramos grįžimui priemones, tuo pat metu atsižvelgiant į svarbiausius vaiko interesus.

Todėl Europos Vadovų Taryba palankiai vertina Komisijos iniciatyvą:

- parengti veiksmų planą, kurį turės priimti Taryba, dėl nelydimų nepilnamečių, kuriuo remiamos bei papildomos atitinkamos teisėkūros ir finansinės priemonės ir kuris sujungia prevencijai, apsaugai ir paramai grįžimui skirtas priemones. Veiksmų plane taip pat turėtų būti pabrėžta, kad reikia bendradarbiauti su kilmės šalimis, be kita ko, bendradarbiauti siekiant sudaryti palankesnes sąlygas nepilnamečių grįžimui, taip pat užkirsti kelią pakartotiniam išvykimui. Šiame veiksmų plane taip pat turėtų būti nagrinėjamos praktinės priemonės, kuriomis būtų sudaromos palankesnės sąlygos grįžti daugeliui nelydimų nepilnamečių, kuriems tarptautinės apsaugos nereikia, tuo pačiu pripažįstant, kad daugumai nepilnamečių svarbiausia gali būti susijungimas su šeima ir vystymasis savo socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje.

6.2. Prieglobstis. Bendra apsaugos ir solidarumo erdvė

Europos Vadovų Taryba ir toliau pasiryžusi siekti sukurti bendrą apsaugos ir solidarumo erdvę, grindžiamą bendra prieglobsčio suteikimo procedūra ir vienodu asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, statusu. Nors CEAS turėtų būti grindžiama aukštais apsaugos standartais, taip pat reiktų deramą dėmesį skirti sąžiningoms ir veiksmingoms procedūroms, kuriomis būtų galima užkirsti kelią piktnaudžiavimui. Itin svarbu, kad asmenims, neatsižvelgiant į valstybę narę, kurioje jie pateikė prašymus suteikti prieglobstį, būtų taikomos lygiavertės priėmimo sąlygos ir vienodos procedūrinių priemonių ir statuso nustatymo sąlygos. Turėtų būti siekiama vienodai nagrinėti panašius atvejus, kad rezultatai būtų vienodi.

6.2.1. Bendra apsaugos erdvė

Vis dar labai skiriasi nacionalinės nuostatos ir jų taikymas. Siekiant didesnio suderinimo, vienas pagrindinių Sąjungos politikos tikslų ir toliau turėtų būti CEAS sukūrimas. Bendros taisyklės ir geresnis bei nuoseklesnis jų taikymas turėtų padėti užkirsti kelią antriniam judėjimui Sąjungoje ar jį sumažinti ir padidintų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą.

Bendros prieglobsčio politikos plėtojimas turėtų būti grindžiamas visapusišku ir visiems galiojančiu 1951 m. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso ir kitų susijusių tarptautinių sutarčių taikymo principu. Tokia politika yra būtina, siekiant išsaugoti ilgalaikį prieglobsčio sistemos tvarumą ir propaguoti solidarumą Sąjungoje. Atsižvelgiant į Komisijos ataskaitą dėl teisinių ir praktinių pasekmių, Sąjunga turėtų siekti prisijungti prie Ženevos konvencijos ir jos 1967 m. protokolo.

EASO bus svarbi CEAS kūrimo ir įgyvendinimo priemonė, ir jis turėtų prisidėti stiprinant valstybių narių visų formų praktinį bendradarbiavimą. Todėl valstybės narės turėtų atlikti aktyvų vaidmenį EASO veikloje. Jis turėtų toliau plėtoti bendrą nacionalinių prieglobsčio srities pareigūnų švietimo platformą, visų pirma remiantis Europos prieglobsčio srities mokymo programa (EAC). Dar viena svarbi užduotis – didinti konvergenciją ir nuolatinę kokybę, siekiant mažinti sprendimų dėl prieglobsčio skirtumus.

Dublino sistema tebėra kertinis CEAS akmuo, kadangi ja aiškiai nustatoma atsakomybė už prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimą.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo:

- Tarybos ir Europos Parlamento intensyviau siekti ne vėliau kaip iki 2012 m. sukurti bendrą prieglobsčio suteikimo procedūrą ir nustatyti vienodą asmenų, kuriems suteiktas prieglobstis ar papildoma apsauga, statusą pagal Sutarties dėl ES veikimo 78 straipsnį;
- Komisijos, kai bus visiškai įgyvendintas CEAS antrasis etapas remiantis tų teisės aktų poveikio ir EASO veiklos įvertinimu, apsvarstyti galimybes sukurti tarptautine apsauga besinaudojančių asmenų apsaugos perkėlimo, kai jie naudojami pagal Sąjungos teisę įgytomis teisėmis gyventi, sistemą;

- Komisijos atlikti su EURODAC sistema, kaip visos CEAS paramos priemone, susijusią galimybių studiją, visapusiškai laikantis duomenų apsaugos taisyklių;
- Komisijos, jei būtina, svarstyti galimybes remiantis įvertinimu pasiūlyti naujų teisės aktų, siekiant sukurti bendrą CEAS;
- prašo Komisijos užbaigti galimybių studiją ir teisinių bei praktinių pasekmių tyrimą, siekiant sukurti bendrą prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimo sistemą.

6.2.2 Valstybių narių dalijimasis atsakomybe ir solidarumas

Reikėtų propaguoti veiksmingą solidarumą su valstybėmis narėmis, kurioms tenka ypatinga našta.

To turėtų būti siekiama laikantis plataus ir subalansuoto požiūrio. Todėl turėtų būti toliau analizuojami ir plėtojami mechanizmai, pagal kuriuos valstybės narės savanoriškai ir koordinuotai dalytųsi atsakomybe. Atsižvelgdama ypač į tai, kad vienas iš patikimos ir tvarios bendros CEAS veiksmų – nacionalinių prieglobsčio sistemų pakankamų pajėgumų sukūrimas valstybėse narėse, Europos Vadovų Taryba primygtinai ragina valstybes nares remti viena kitą kuriant pakankamus nacionalinių prieglobsčio sistemų pajėgumus. EASO turėtų tekti pagrindinis vaidmuo koordinuojant šias pajėgumų stiprinimo priemones.

Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos išnagrinėti galimybes:

- sukurti pirmiau minėtą mechanizmą, pagal kurį valstybės narės dalytųsi atsakomybe, užtikrinant, kad prieglobsčio sistemomis nebūtų piktnaudžiaujama, ir nebūtų pažeidžiami bendros CEAS principai;
- sukurti priemones ir koordinavimo mechanizmus, pagal kuriuos valstybės narės galėtų padėti viena kitai kurti pajėgumus, remiantis valstybių narių pastangomis stiprinti jų nacionalinių prieglobsčio sistemų gebėjimus;
- veiksmingiau naudoti esamas Sąjungos finansavimo sistemas, siekiant stiprinti vidinį solidarumą;
- EASO įvertinti ir plėtoti procedūras, kurios sudarys palankesnes sąlygas pareigūnų komandiravimui, siekiant padėti valstybėms narėms, kurios susiduria su ypatinga prieglobsčio prašytojų našta.

6.2.2. *Prieglobsčio klausimo išorės aspektas*

Sąjunga turėtų veikti partnerystės dvasia ir bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, kuriose glaudžiasi daug pabėgėlių. Bendras Sąjungos požiūris galėtų būti labiau strateginis ir taip padėtų veiksmingiau spręsti užsitęsusias pabėgėlių padėties problemas. Bet kokie veiksmai šioje srityje turėtų būti vykdomi glaudžiai bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių komisaru (UNHCR) ir atitinkamai su kitais svarbiais subjektais. EASO turėtų visapusiškai dalyvauti plėtojant bendros CEAS išorės aspektą. Bendraudama su trečiosiomis šalimis ES turi aktyviai propaguoti principą, kad svarbu prisijungti ir įgyvendinti 1951 m. Ženevos konvenciją ir jos protokolą.

Propaguoti solidarumą Sąjunga yra itin svarbu, tačiau to nepakanka patikimai ir tvariai bendrai prieglobsčio politikai suformuoti. Todėl svarbu toliau plėtoti solidarumo su trečiosiomis šalimis priemones, siekiant skatinti ir padėti stiprinti gebėjimus valdyti migracijos srautus ir spręsti užsitęsusias pabėgėlių padėties problemas šiose valstybėse.

Europos Vadovų Taryba prašo:

- Tarybos ir Komisijos aktyviau stiprinti gebėjimus trečiosiose šalyse, visų pirma gebėjimus teikti veiksmingą apsaugą, ir toliau plėtoti regioninių apsaugos programų koncepciją ir ją išplėsti, remiantis būsimais įvertinimais. Tokios iniciatyvos turėtų būti įtrauktos į visuotinį požiūrį į migraciją ir atspindėtos nacionalinėse skurdo mažinimo strategijose ir turėtų būti skirtos ne tik pabėgėliams ir šalies viduje perkeltiesiems asmenims, bet ir vietos gyventojams;

- Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos skatinti valstybes narės savanoriškai dalyvauti bendroje Sąjungos perkėlimo programoje ir priimti daugiau perkeltųjų pabėgėlių, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės konkrečią padėtį;
- Komisijos kasmet Tarybai ir Europos Parlamentui teikti perkėlimo veiksmų Sąjungos ataskaitą, 2012 m. atlikti padarytos pažangos laikotarpio vidurio įvertinimą ir 2014 m. įvertinti bendrą Sąjungos perkėlimo programą, siekiant nustatyti, ką būtina patobulinti;
- Tarybos ir Komisijos ieškoti būdų, kaip stiprinti Sąjungos paramą UNHCR;
- atsižvelgiant į aplinkybes ir atitinkamais atvejais Komisijos nagrinėti naujus būdus galimybei naudotis prieglobsčio procedūromis užtikrinti, daugiausia dėmesio skiriant pagrindinėms tranzito šalims, pavyzdžiui, tam tikrų grupių apsaugos programas ar tam tikras prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimo procedūras, kuriose valstybės narės galėtų dalyvauti savanoriškai.

7. EUROPA GLOBALIZUOTAME PASAULYJE: LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖS IŠORĖS ASPEKTAS

Europos Vadovų Taryba pabrėžia Sąjungos politikos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės aspekto svarbą bei akcentuoja tai, kad reikia labiau integruoti šią politiką į Sąjungos bendro pobūdžio politiką. Išorės aspektas yra itin svarbus siekiant sėkmingai įgyvendinti šios programos tikslus, ir jis turėtų būti visapusiškai suderintas su kitais Sąjungos užsienio politikos aspektais.

Sąjunga turi ir toliau užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą ir atlikti vertinimus taip pat ir šioje srityje. Visa veikla turėtų būti grindžiama skaidrumo ir atskaitomybės principais, visų pirma finansinių priemonių atžvilgiu.

Kaip pakartota Europos saugumo strategijos įgyvendinimo 2008 m. ataskaitoje, vidaus ir išorės saugumas yra neatsiejami dalykai. Siekiant apsaugoti Europą ir jos piliečius itin svarbu kovoti su grėsmėmis, net ir kylančiomis ne mūsų žemyne.

Europos Vadovų Taryba prašo Tarybos ir Komisijos užtikrinti, kad būtų garantuotas veiklos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje politiniu bei vykdymo lygiais nuoseklumas ir papildomumas. Nustatydamos darbo prioritetus atitinkamos Sąjungos agentūros (Europol, Eurojustas, FRONTEX, CEPOL, EMCDDA ir EASO) turėtų vadovautis ir remtis išorės santykių srities prioritetais.

Valstybių narių ryšių palaikymo pareigūnai turėtų būti raginami toliau stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą, dalijimasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais.

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, jog būtinas Sąjungos ir jos valstybių narių veiksmų papildomumas. Tuo tikslu reikalingas tvirtesnis Europos Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimas.

7.1. Sustiprintas išorės aspektas

Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad ateityje vykdydama veiksmus laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės lygmens srityje Sąjunga ir toliau vadovausis šiais principais:

- Sąjunga turi vieną bendrą išorės santykių politiką,
- Sąjunga ir valstybės narės turi dirbti palaikydamos partnerystę su trečiosiomis šalimis,
- Sąjunga ir valstybės narės aktyviai plėtos ir propaguos Europos bei tarptautinius standartus,
- Sąjunga ir valstybės narės glaudžiai bendradarbiaus su kaimyninėmis šalimis,
- Valstybės narės dar intensyviau tarpusavyje ir Sąjungoje keisis informacija apie daugiašalę ir dvišalę veiklą,

- Sąjungos ir valstybių narių veikla turi būti grindžiama solidarumu, suderinamumu ir papildomumu,
- Sąjunga visapusiškai naudosis visų rūšių turimomis priemonėmis,
- valstybės narės turėtų derinti veiksmus su Sąjunga, kad būtų kuo veiksmingiau panaudoti ištekliai,
- Europos Sąjunga vykdys informavimo, stebėsenos ir vertinimo veiklą, *inter alia*, dalyvaujant Europos Parlamentui,
- Europos Sąjunga išorės santykiuose taikys iniciatyvų požiūrį.

Europos Vadovų Taryba mano, kad laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės politika turėtų būti gerai integruota į bendro pobūdžio Sąjungos politiką. Priėmus Lisabonos sutartį, atsiranda naujų galimybių Sąjungai veiksmingiau plėtoti išorės santykius. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, kuris taip pat yra ir Komisijos Pirmininko pavaduotojas, Europos išorės veiksmų tarnyba ir Komisija užtikrins tradicinių išorės politikos priemonių ir vidaus politikos priemonių, turinčių aiškų išorės aspektą, pavyzdžiui, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, suderinamumą. Reikėtų apsvarstyti tai, kokią pridėtinę vertę turėtų specialios kompetencijos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės klausimais suteikimas Sąjungos delegacijoms strateginėse šalyse partnerėse. Be to, Sąjungos, kaip juridinio asmens, statusas turėtų sudaryti sąlygas tvirtesnei Sąjungos pozicijai tarptautinėse organizacijose.

Taryba pripažįsta, kad BSGP ir daugeliu išorės veiksmų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje siekiama bendrų tikslų arba vienas kitą papildančių veiksmų. Misijos BSGP srityje taip pat labai prisideda prie Sąjungos vidaus saugumo, kadangi dedamos pastangos remti kovą su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais šalyse, kuriose vykdomos šios misijos, ir ugdyti pagarbą teisei valstybei. Europos Vadovų Taryba skatina intensyvuoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės ir BSGP sričių subjektų bendradarbiavimą ir suderinamumą, siekiant padėti įgyvendinti šiuos bendrus tikslus.

Sutartimis nustatytas naujasis pagrindas tarptautiniams susitarimams sudaryti užtikrins, kad Sąjunga galėtų veiksmingiau derėtis su pagrindiniais partneriais. Europos Vadovų Taryba ketina visapusiškai pasinaudoti visomis šiomis naujomis priemonėmis.

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad reikia užtikrinti Sąjungos ir valstybių narių veiksmų papildomumą. Tam prireiks dar tvirtesnių Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimų. Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos ne vėliau kaip 2011 m. gruodžio mėn. pranešti apie papildomumo užtikrinimo būdus.

7.2. Žmogaus teisės

Lisabonos sutartimi Sąjungai suteikiamos naujos priemonės pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos srityje tiek vidaus, tiek išorės lygiais. Turėtų būti propaguojamos Sąjungos vertybės, griežtai laikomasi tarptautinės teisės ir remiamas jos plėtojimas. Europos Vadovų Taryba ragina sudaryti veiksmų žmogaus teisių srityje planą siekiant propaguoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės politikos išorės aspekto vertybes. Šį planą turėtų išnagrinėti Europos Vadovų Taryba, ir ji turėtų atsižvelgti į tai, kad žmogaus teisių vidaus ir išorės aspektai yra tarpusavyje susiję, pavyzdžiui, negražinimo principas ar mirties bausmės taikymas šalyse partnerėse, su kuriomis Sąjunga bendradarbiauja. Plane turėtų būti pateiktos konkrečios priemonės trumpuoju, vidutinės trukmės bei ilguoju laikotarpiais ir nurodyta, kas atsakingas už veiksmų vykdymą.

7.3. Naujomis priemonėmis toliau įgyvendinami teminiai prioritetai

Europos Vadovų Tarybos manymu, ankstesnėje strategijoje nustatyti pagrindiniai teminiai prioritetai tebėra aktualūs, t. y. kova su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir narkotikais, keitimasis asmens duomenimis saugioje aplinkoje ir migracijos srautų valdymas. Reikia intensyvinti kovą su prekyba žmonėmis ir nelegaliu žmonių įvežimu.

Vykdamas Sąjungos išorės bendradarbiavimą, grindžiamą 2005 m. priimta TVR išorės aspektui skirta strategija: visuotinė laisvė, saugumas ir teisingumas ir kita atitinkama *acquis* šioje srityje, pavyzdžiui, visuotiniu požiūriu į migraciją, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama sritims, kuriose Sąjungos veikla teikia pridėtinės vertės, ypač:

- *migracijai ir prieglobsčiui*, kad būtų intensyvinamas Sąjungos dialogas ir bendradarbiavimas su kilmės ir tranzito šalimis, siekiant gerinti jų gebėjimus vykdyti sienų kontrolę, kovoti su nelegalia imigracija, geriau valdyti migracijos srautus ir užtikrinti apsaugą bei pasinaudoti teigiamu migracijos poveikiu vystymuisi; asmenų grįžimas ir readmisija yra Sąjungos vienas iš išorės santykių prioritetų,
- *saugumui*, siekiant – bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis – kovoti su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, narkotikais, prekyba žmonėmis ir nelegaliu asmenų įvežimu, inter alia, Sąjungos kovos su terorizmu veikloje daugiausia dėmesio skiriant prevencijai ir užtikrinant ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą. Vidaus ir išorės saugumas yra neatsiejami. Siekiant apsaugoti Europą ir jos piliečius itin svarbu kovoti su grėsmėmis, net ir kylančiomis ne mūsų žemyne,

- *keitimuisi informacija*, kurios srautų judėjimas tarp Sąjungos ir trečiųjų šalių būtų saugus ir veiksmingas bei atitinkantis deramus duomenų apsaugos standartus,
- *teisingumui*, siekiant propaguoti teisinės valstybės principą ir žmogaus teises, gerą valdymą, kovą su korupcija, civilinės teisės aspektą, skatinti saugumą ir stabilumą bei sukurti saugią ir patikimą aplinką verslui, prekybai bei investicijoms,
- *civilinei saugai ir nelaimių valdymui*, visų pirma siekiant plėtoti prevencijos gebėjimus ir reagavimo į dideles technologines ir gaivalines nelaimes veiksmus, taip pat įveikti teroristų keliamas grėsmes.

Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos:

- išnagrinėti, ar *ad hoc* bendradarbiavimo susitarimai su tam tikromis trečiosiomis šalimis, kurias turi nustatyti Taryba, padėtų stiprinti kovą su prekyba žmonėmis ir nelegaliu asmenų įvežimu, ir šiuo tikslu pateikti pasiūlymų. Konkrečiau, tokiais susitarimais ES galėtų visapusiškai panaudoti visus turimus švertus, be kita ko, esamas finansavimo programas, bendradarbiavimą keičiantis informacija, teisminį bendradarbiavimą ir migracijos priemonės.

Terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo grėsmė tebėra didelė. Todėl būtina su pagrindiniais strateginiais partneriais keistis informacija ir tuo pat metu tęsti darbą, susijusį su ilgalaikiais tikslais, pavyzdžiui, radikalizmo skatinimo ir verbavimo teroristinei veiklai prevencijos, taip pat ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos priemonėmis. Turėtų būti stiprinami Eurojusto ir Europolo sudaryti operatyvinės veiklos susitarimai, taip pat veiklos susitarimai su FRONTEX.

7.4. Susitarimai su trečiosiomis šalimis

Lisabonos sutartyje numatytos naujos ir veiksmingesnės susitarimų su trečiosiomis šalimis sudarymo procedūros. Europos Vadovų Taryba rekomenduoja svarstyti galimybę dažniau taikyti tokius susitarimus, visų pirma teismo bendradarbiavimo, taip pat civilinės teisės srityse, tuo pat metu atsižvelgiant į daugiašalius mechanizmus. Tačiau ji pažymi, kad valstybės narės ir toliau turės galimybę sudaryti dvišalius susitarimus, kurie atitiktų Sąjungos teisę, ir kad taip pat sukurtas teisinis pagrindas tam tikriems dvišaliams susitarimams civilinėje teisėje.

Viena iš esminių Sąjungos veiklos sričių – asmens duomenų apsauga. Reikia sukurti darnią Sąjungos teisinę sistemą, skirtą asmens duomenų perdavimui trečiosioms šalimis teisėsaugos tikslais. Galėtų būti parengtas pavyzdinis bendrasis susitarimas, kuriame būtų apibrėžti bendrai taikomi pagrindiniai duomenų apsaugos aspektai.

7.5. Geografiniai prioritetai ir tarptautinės organizacijos

Vykdydama veiksmus išorės santykių srityje Sąjunga turėtų daugiausia dėmesio skirti pagrindiniams partneriams, visų pirma:

- šalims kandidatėms ir šalims, siekiančioms narystės Europos Sąjungoje, kurių atžvilgiu pagrindinis tikslas – padėti joms perkelti acquis į jų nacionalinę teisę,
- Europos kaimynystės programoje dalyvaujančioms šalims ir kitiems pagrindiniams partneriams, su kuriais ES turėtų bendradarbiauti visais laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės klausimais,
- EEE / Šengeno valstybėms, palaikančioms glaudžius ryšius su Sąjunga. Tai skatina glaudžiau bendradarbiauti, remiantis tarpusavio pasitikėjimu ir solidarumu, siekiant sustiprinti teigiamą vidaus rinkos poveikį, taip pat propaguoti ES vidaus saugumą,
- Jungtinėms Amerikos Valstijoms, Rusijos Federacijai ir kitoms strateginėms partnerėms, su kuriomis Sąjunga turėtų bendradarbiauti visais laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės klausimais,
- kitoms prioritetinėms šalims ar regionams atsižvelgiant į jų indėlį įgyvendinant ES strateginius ar geografinius prioritetus,
- tarptautinėms organizacijoms, pavyzdžiui, JT ir Europos Tarybai, su kurioms Sąjunga turi toliau dirbti ir kuriose Sąjunga turėtų derinti savo poziciją.

Palaipsniui įsigalioja stabilizacijos ir asociacijos susitarimai su **Vakarų Balkanų** šalimis, ir padaryta nemaža pažanga vizų politikos srityje: sudaryti susitarimai dėl vizų režimo supaprastinimo bei readmisijos ir su kai kuriomis šalimis baigtas išsamus dialogas dėl vizų režimo liberalizavimo, o su kitomis jis tebevykdomas. Reikia daugiau pastangų, įskaitant finansinių priemonių naudojimą, siekiant kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, garantuoti pagrindines teises ir laisves bei stiprinti administracinius gebėjimus sienų valdymo, teisėsaugos ir teisminėje srityse, kad europinė perspektyva taptų tikrove.

Sąjunga ir **Turkija** susitarė intensyviai bendradarbiauti, kad būtų įgyvendintas bendras migracijos srautų valdymo tikslas ir visų pirma sprendžiama nelegalios imigracijos problema. Vykdamas šį bendradarbiavimą daugiausia dėmesio turėtų būti skirta bendrai atsakomybei, solidarumui, bendradarbiavimui su visomis valstybėmis narėmis ir bendram supratimui, atsižvelgiant į tai, kad Turkija ribojasi su Sąjungos išorės sienomis, į jos derybų procesą ir esamą Sąjungos finansinę paramą atitinkamose srityse, įskaitant sienų kontrolę. Vienas iš prioritetų – užbaigti derybas dėl susitarimo su Turkija dėl readmisijos. Kol tai įvyks, turėtų būti tinkamai įgyvendinami jau galiojantys dvišaliai susitarimai.

Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad **Europos kaimynystės politika** (EKP) suteikia galimybių Sąjungai ateityje koordinuotai ir veiksmingai veikti bei padėti stiprinti gebėjimus ir institucijų kūrimą, siekiant užtikrinti nepriklausomą ir nešališką teismų sistemą, teisėsaugos institucijas ir kovos su korupcija priemones, taip pat galimybes didinti piliečių judumą šalyse partnerėse ir sudaryti jam palankesnes sąlygas. Rytų partnerystės šalių klausimu Sąjunga numato sudaryti asociacijos susitarimus (kuriuose daugiausia dėmesio būtų skirta laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei) su tomis šalimis ir remia piliečių judumą ir ilgalaikėje perspektyvoje – vizų režimo liberalizavimą užtikrinus saugią aplinką.

Europos Vadovų Taryba ragina iki 2010 m. pabaigos parengti planą, kaip plėtoti bendradarbiavimą su Rytų partnerystės iniciatyvoje dalyvaujančiomis šalimis, apimančią Rytų partnerystės iniciatyvos laisvės, saugumo ir teisingumo aspektus bei atitinkamoms šalims skirtus EKP veiksmų planų (ar juos pakeičiančių dokumentų) skyrius dėl laisvės, saugumo ir teisingumo. Šiame plane taip pat turėtų būti nurodyti veiksmai, kuriais kiekvienu konkrečiu atveju palaipsniui būtų pasiektas ilgalaikis tikslas – visapusiškas vizų režimo liberalizavimas atskirose šalyse partnerėse, ir nustatytos gerai valdomo ir saugaus judumo sąlygos, paminėtos Prahos Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo bendroje deklaracijoje. Europos Vadovų Taryba iki 2012 m. pabaigos atliks plano peržiūrą, visų pirma siekdama įvertinti jo poveikį toms šalims.

Sąjunga turėtų dėti daugiau pastangų apskritai remiant stabilumą ir saugumą visame **Juodosios jūros regione** ir siekiant dar labiau sustiprinti regioninio bendradarbiavimo iniciatyvą „**Juodosios jūros sinergija**“. Šioje veikloje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama sienų valdymui, migracijos valdymui, muitinių bendradarbiavimui, teisinės valstybės principams bei kovai su tarpvalstybinio nusikalstamumu.

Viduržemio jūros šalių sąjungos klausimu reikės intensyvinti darbą, pradėtą įgyvendinant Barselonos procesą bei Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystę, visų pirma migracijos (jūrų keliais), sienų stebėjimo, prekybos narkotikais prevencijos ir kovos su ja, civilinės saugos, teisėsaugos ir teismo bendradarbiavimo srityse. Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos bendradarbiaujant su Sąjungos vyriausiuoju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai 2010 m. pateikti tokį planą ir prašo Nuolatinių atstovų komiteto kuo greičiau parengti sprendimus, kuriuos turėtų priimti Taryba. Europos Vadovų Taryba iki 2012 m. pabaigos atliks plano peržiūrą, ypač siekdama įvertinti jo poveikį toms šalims.

Padėties Viduržemio jūros regione klausimu Europos Vadovų Taryba mano, kad būtina stiprinti partnerystę su tranzito ir kilmės trečiosiomis šalimis, remiantis abipusiais reikalavimais ir teikiant paramą veiklai, įskaitant sienų kontrolę, kovą su organizuotu nusikalstamumu, asmenų grąžinimą ir readmisiją. Visų pirma reikia imtis sparčių veiksmų spręsti įveikti šiame regione kylančias problemas.

Per pastaruosius 10 metų suintensyvėjo bendradarbiavimas su **JAV**, be kita ko, visais su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve susijusiais klausimais. Pirmininkaujant kiekvienai valstybei narei rengiami reguliari ministru trejeto susitikimai ir vyresniųjų pareigūnų susitikimai. Turėtų būti tęsiamas ir gilinamas dialogas, laikantis to, kas nustatyta 2009 m. spalio mėn. ministru trejeto susitikime priimtame „Vašingtono pareiškime“.

Turėtų būti tęsiamas šiuo metu vykdomas bendradarbiavimas kovos su terorizmu ir tarpvalstybinio nusikalstamumu, sienų saugumo, vizų politikos, migracijos ir teismo bendradarbiavimo srityse. Reikia kuo greičiau pradėti derybas dėl susitarimo dėl asmens duomenų, kuriais keičiamasi teisėsaugos tikslais, apsaugos ir jų sudaryti. Sąjunga ir JAV bendradarbiaus, kad būtų kuo greičiau nustatytas visiškas bevizis kelionių režimas tarp JAV ir Sąjungos ir padidėtų keleivių saugumas. Turėtų būti parengtos bendros procedūros, skirtos susitarimams dėl teismo bendradarbiavimo įgyvendinti, ir turėtų būti rengiamos reguliarios konsultacijos.

Bendra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė bei naujasis susitarimas, dėl kurio šiuo metu vyksta derybos, sudarys intensyvaus ir tvirtesnio būsimo bendradarbiavimo su **Rusijos Federacija** pagrindą. Taip pat remdamosi dukart per metus vykstančių nuolatinės partnerystės tarybos posėdžių laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje rezultatais, ES ir Rusija turėtų toliau bendradarbiauti palaikydamos dialogą vizų klausimais ir legalios migracijos klausimais, tuo pat metu sprendamos nelegalios imigracijos problemą, stiprindamos bendrą kovą su organizuotu nusikalstamumu ir ypač vykdydamos operatyvinį bendradarbiavimą bei gerindamos ir intensyvindamos teisminį bendradarbiavimą. Su Eurojustu turėtų būtų kuo greičiau sudarytas susitarimas, kuriuo būtų užtikrintas asmens duomenų aukštų standartų įgyvendinimas. Atsižvelgiant į tai, reikėtų sudaryti bendrąjį susitarimą dėl keitimosi informacija. Reikia tęsti dialogą vizų klausimais. Turėtų būti visais aspektais įgyvendinamas susitarimas dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos.

Europos Vadovų Taryba pažymi, kad 2007 m. **ES ir Afrikos** bendroje strategijoje ir veiksmų plane apibrėžtas bendradarbiavimo mastas kovos su terorizmu, tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir prekyba narkotikais srityse. Įgyvendinant tiek ES ir Afrikos partnerystę judumo, migracijos ir užimtumo srityse, tiek visuotinį požiūrį į migraciją, taip pat vykdant tolesnę veiklą, susijusią su Rabato, Paryžiaus ir Tripolio konferencijomis, turėtų būti stiprinamas ir intensyvinamas dialogas migracijos klausimais su partneriais Afrikoje, daugiausia dėmesio skiriant šalims, per kurias eina nelegalios migracijos į Europą maršrutai, siekiant padėti toms šalims suformuoti migracijos politiką ir spręsti nelegalios imigracijos problemą imantis veiksmų jūroje ir prie sienų. Reikėtų stengtis stiprinti bendradarbiavimą, įskaitant spartų readmisijos susitarimų sudarymą, su Alžyru, Maroku ir Egiptu, ir vadovaujantis 2009 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis – su Libija.

Vakarų Afrika neseniai tapo vienu svarbiausių narkotikų gabenimo iš Pietų Amerikos į Europą centru; reikės skirti daugiau dėmesio ir pagalbos siekiant pažaboti prekybą narkotikais, taip pat kitų rūšių tarpvalstybinį nusikalstamumą bei terorizmą (Sahelio regione).

Reikėtų išplėsti dialogą su **Kinija** ir **Indija** dėl kovos su terorizmu aspektų, kad jie apimtų ir kitas prioritетines sritis, pavyzdžiui, intelektinės nuosavybės teises, migraciją, įskaitant kovą su nelegalia imigracija ir teisminį bendradarbiavimą. Sudariusi susitarimus dėl teismo bendradarbiavimo, Sąjunga ir toliau atkakliai laikysis pozicijos, kad mirties bausmė yra problema, dėl kurios negali būti kompromisų. Turėtų būti intensyvinamas dialogas su Indija migracijos klausimais, ir jis turėtų apimti visus su migracija susijusius aspektus. Turi būti tęsiamas dialogas su Kinija žmogaus teisių klausimais. Ateityje dialogas su **Brazilija** turės būti stiprinamas ir apimti daugiau sričių. Turėtų būti veiksmingiau įgyvendinama strateginė partnerystė bei bendras veiksmų planas, ir turėtų būti svarstomos specialios priemonės.

Su kitomis šalimis ir regionais Sąjunga bendradarbiaus atitinkamai regioniniu arba dvišaliu pagrindu. Su Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono šalimis dialogas migracijos, kovos su prekyba narkotikais, pinigų plovimu klausimais ir kitose abipusiai svarbiose srityje turėtų būti vykdomas regionų lygiu (**ES bei Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono šalys**) ir pasitelkiant Finansinių veiksmų darbo grupę. Reikės toliau bendradarbiauti su **Vidurinės Azijos šalimis**, per kurias eina narkotikų gabenimo maršrutai prekybai Europoje.

Taip pat turėtų būti siekiama stiprinti bendradarbiavimą su **Afganistanu** narkotikų srityje, įskaitant kovai su prekyba narkotikais skirto veiksmų plano įgyvendinimą, o su Afganistanu ir **Pakistanu** – terorizmo ir migracijos klausimais.

Afganistano ir Irako klausimu daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama veiksmingam pabėgėlių padėties problemų sprendimui laikantis visapusiško požiūrio. Reikėtų siekti spręsti nelegalios imigracijos srautų problemą ir su šiomis šalimis bei su **Bangladešu** sudaryti susitarimus dėl readmisijos.

7.6. Tarptautinės organizacijos ir europinių bei tarptautinių standartų propagavimas

Europos Vadovų Taryba pakartoja esanti įsipareigojusi vykdyti veiksmingą daugiašalį bendradarbiavimą, kuris papildytų dvišales ir regionines partnerystes su trečiosiomis šalimis ir regionais.

JT Sąjungai tebėra pati svarbiausia tarptautinė organizacija. Lisabonos sutartimi sudaromas pagrindas darnesniai ir veiksmingesniai Sąjungos dalyvavimui JT ir kitų tarptautinių organizacijų veikloje.

Sąjunga turėtų toliau propaguoti europinius ir tarptautinius standartus bei tarptautinių konvencijų, ypač parengtų vadovaujant Jungtinėms Tautoms ir Europos Tarybai, ratifikavimą.

Ypač svarbus yra Europos Tarybos atliekamas darbas. Tai yra institucija, kurioje diegiamos Europos vertybės – demokratija, žmogaus teisės ir teisinė valstybė. Sąjunga turi toliau bendradarbiauti su Europos Taryba, remdamasi 2007 m. pasirašytu Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumu, ir remti jos svarbias konvencijas, pavyzdžiui, Konvenciją dėl kovos su prekyba žmonėmis ir Konvenciją dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos.

Interpolas yra svarbus Sąjungos partneris vykdamas bendradarbiavimą teisėsaugos srityje . Bendradarbiavimas civilinės teisės srityje visų pirma vykdomas pasitelkiant Hagos konferenciją dėl privatinės tarptautinės teisės. Sąjunga turėtų toliau remti šią konferenciją ir skatinti jos partnerius ratifikuoti konvencijas, kurių šalimi Sąjunga yra arba taps arba kurių šalimis yra visos valstybės narės.

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

CEAS	Bendra prieglobsčio sistema
CEPOL	Europos policijos koledžas
ChBRB	Cheminis, biologinis, radiologinis ar branduolinis
COSI	Vidaus saugumo nuolatinis komitetas
EAC	Europos prieglobsčio srities mokymo programa
EASO	Europos prieglobsčio paramos biuras
ECRIS	Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema
EKP	Europos kaimynystės politika
EMCDDA	Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras
EPRIS	Europos policijos registrų rodyklės sistema
ES	Europos Sąjunga
ES sutartis	Europos Sąjungos sutartis
ESGP	Europos saugumo ir gynybos politika
EU ATC	ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatorius
EUCPN	Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas
Eurosur	Europos sienų stebėjimo sistema

FATF	Finansinių veiksmų darbo grupė
FIUs	Finansinės žvalgybos padaliniai
GRECO	Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupė
IRT	Informacinių ir ryšių technologijos
JTG	Jungtinės tyrimų grupės
MIC	Stebėsenos ir informacijos centras
OCTA	Organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimo ataskaita
OECD	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
OPC	Nusikalstamumo prevencijos stebėsenos centras
PNR	Keleivio duomenų įrašas
SESV	Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo
SIS II	Antrosios kartos Šengeno informacinė sistema
TBT	Tarptautinis baudžiamasis teismas
UNCAC	JT konvencija prieš korupciją
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių komisaras
VIS	Vizų informacinė sistema
